

BR./NR. 89 SIJEČANJ/JANUAR 2001.

društvene obavijesti

GLASILO HRVATSKE KULTURNE ZAJEDNICE U ŠVICARSKOJ

Svi smo odgovorni

Hrvatska kulturna zajednica na pragu 21. stoljeća u 30-oj obljetnici djelovanja proživljava svoje najteže trenutke. Stavljena je pred teške kušnje. Jedna manja grupacija (oko 8% njenih članova), želi joj prerezati žilu kucavicu. Nisu je mogli uništiti riječju, pisanim ili blokadom rada, sada je žele švicarskim sudom kititi i uništiti materijalnim mogućnostima (moćnih) pojedinaca, kao i njezine pojedine dugogodišnje članove.

Tisuće i tisuće njezinih članova, Hrvata, institucija i udruga sve to vidi i šuti. Zašto ti svi ljudi šute i ne javljaju se za riječ, zašto ne izražavaju svoje mišljenje, posebno kad je riječ o vrednotama koje su tri desetljeća bile svijetla točka svih Hrvata u Švicarskoj. Zar nikoga nije potakla savjest i etika dobre namjere progovoriti u ovo tamno predvečerje?

Sigurno da HKZ-a ima svoja interna PRAVILA, takva kakva su umni ljudi svojevremeno snapisali i članstvo prihvatilo. To je papir, a ne čovjek i sve dobro koje se prekriva pelom. Za opće dobro svih Zajedničara i Hrvata, i budućnosti naše djece, potrebno je solidarno stati jedan uz drugoga. Nije se poštovalo istinsko dostojanstvo i određenje ljudske osobe. Zlo se dogodilo, htjelo se zaustaviti, možda kirurški način nije uvijek najbolji, ali se može i korekcija učiniti, ako ima obostrano dobre volje.

Pitamo se, zar nitko ne osjeća odgovornost prema ljudima s kojima živimo na ovim prostorima, prema budućim generacijama kojima nesmiemo uništiti temelje života uništavajući prirodu. Činjenica jest, tužena je Hrvatska kulturna zajednica (dva puta) i svi njezini članovi, tuženi su pojedinci, čak su tužitelji tužili i sami sebe. Zar ovdje ne staje pamet zdravom razumu?

Puna su nam usta prezentacija, udruga, foruma, integracije, a dužnosti redovnog člana se zaboravljaju. Uplatnicu za redovnu članarinu stavimo pod tepih «oni se tuže», bez razmišljanja da je svaki član njegove udruge tužen kao i on sam. Zaustavimo rad i tom malom obvezom svakog člana: «plaćanja redovne članarine». Ovo su žalosne činjenice, razmišljanja pojedinaca i širenja takvih glasina. Izgubili smo nažalost svaki ponos i zaboravili razumno djelovanje.

Ipak se nadamo, da će savjesni članovi izvršiti svoju obvezu plaćanja članarine i prema svojim mogućnostima dragovoljnim prilogom podržati daljnje tiskanje glasila HKZ-e Društvene obavijesti, na čemu im unaprijed iskreno HVALA! Iako se božićno vrijeme bliži kraju, nadamo se vrijeme oprosta i svijetla zadržalo se je u Vama dragi članovi. Svijetlo će nam svijetliti samo, ako zajedničkim snagama očistimo put. Sve je moguće ako iskreno to želimo na opće dobro. Zahvaljujemo rijetkim pojedincima, starim članovima, posebno mladim članovima na podršci i pokušajima traženja rješenja.

Na početku ovog novog stoljeća i trećeg tisućljeća, želja nam je zasigurno svima ista: HKZ-a treba opstati! Usporedimo je stihom Nazorove pjesme:

Stara, sto tragova od udaraca i uvreda, nasukana; al još je tu.

Mirjana Magazin

društvene obavijesti

Glasilo za članove i prijatelje HKZ
Mitteilungsblatt für die Mitglieder und Freunde des Vereins

Nakladnik/Herausgeber:
Hrvatska kulturna zajednica
Kroatischer Kulturverein
Kolektivni član Matice Hrvatske
CH-8050 Zürich, Postfach 8480
Internet: <http://www.hkz-kkv.ch>

Postcheck: 80-33439-8

Izlazi: 4 puta godišnje
Erscheint: 4 x jährlich

Oblikovanje i slog: Ivan Ivić
Lithos: ProntoSatz AG, Zürich
Tisak/Druck: Schneider Druck, 8032 ZH

Uređivački kolegij:
Osvin Gaupp, Ivan Ivić, Mirjana Magazin

Glavna i odgovorna urednica:
Mirjana Magazin

Za potpisane članke odgovara autor, za nepotpisane Uredništvo. Mišljenje pisca ne mora odgovarati mišljenju Uredništva.

Crtež na naslovnoj strani: Ivan Ivić

Internet-stranica: Tomislav Kukalj

Priloge i oglase slati na adresu:
Hrvatska kulturna zajednica
Kroatischer Kulturverein
Postfach 8480, CH-8050 Zürich
E-Mail: magazin@freesurf.ch

Sponzori ovog broja: Ivan Matarić,
Davor Kunović, Ivan Ivić

Egoizam

Budi jak, uzmi, bez da nešto daš, ne miči se u stranu nikada dobrovoljno; tako piše u priručniku nove «Power» generacije. I prije svega: koristi svoje laktove – zašto ti ih je inače dragi Bog dao? Izbori se bez obzira na gubitke. «Čim si bezobrazniji, tim ide bolje», piše novi kultautor Michel Houellebecq.

Problem je samo: Ako spremnost na pomoć, ljubaznost ili suosjećanje odjednom postanu slabosti, ako pristojnost i obzir u svakidašnjici donose samo štetu i počnu predstavljati loše svojstvo, onda «prijeti totalno uništenje socijalne zajednice», kako u svojoj knjizi «Ja-društvo» opisuje njemačka filozofkinja Uta Hess. Mi smo na najboljem putu u takvu budućnost. Čak i inače vrlo oprezni NZZ zaključuje: «Švicarska je postala okrutnija, hladnija, hektičnija i egoističnija». Ja bih rekla, ne samo Švicarska.

Među ljudima se širi jedan novi virus: Egoizam. Spremnost učiniti nešto bez proračuna sve je manja, sa dramatičnim posljedicama za cijelo društvo. Problematično je to, što egoizam postaje «salonfähig» (akceptiran u društvu).

Svijet elektronike fascinira sve više, svijest o zajednici se smanjuje, a materijalizam i želja za profitom rastu. Angažman za svog bližnjega i okolicu nije više u trendu. Mladi radije surfaju u internetu, nego da pomognu brati trešnje, radije treniraju svoje mišice u fitness-studiju nego da pročišćavaju šumske puteve, radije skateboardaju, nego da u nekoj udruzi sjede za kasom.

Ali, nisu samo mladi ti kojima je osobno zadovoljstvo važnije, nego pomoć bližnjima. Mladi uče od starih i od toga što vide u društvu. Nebrojene udruge se bore sa pojavom smanjenja članstva. Ako se još netko i hoće angažirati, onda je to samo za jednu određenu situaciju, jedan određen projekt. Preuzeti dugoročnu odgovornost želi sve mane ljudi.

Švicarci doživljavaju egoizam kao opasnost. U privrednim novinama «Cash» objavljen je «barometar straha» kojim GfS istraživački institut svake godine mjeri strahove Švicaraca. Egoizam je na drugom mjestu, odmah iza straha od globalizacije u privredi i malo ispred straha od posljedica utjecaja stranaca. Strah od kriminala je tek na 4. mjestu, a na petom i šestom dolazi strah od siromaštva i nezaposlenosti.

Moj članak vas obeshrabruje? To mi nije bila namjera, naprotiv. Svatko, pa i Vi, možete učiniti nešto protiv takvog trenda. Jer, da bi loše došlo na vlast, dobro mora samo čekati i ne činiti ništa.

UNO je odlučio nešto napraviti, te je u godinu 2001 proglasio godinom dobrovoljaca.

Dunja Gaupp

Dragutin Domjanić, pjesnik bolećivih i sumornih Dugodaja u doba hrvatske moderne, a kasnije jedan od najistaknutijih tvoraca pjesničke kajkavske riječi, rođen je u zaseoku **Krče**, kraj Zeline 12. studenoga 1875., a umro u Zagrebu 7. lipnja 1933. Podrijetlom iz stare hrvatske plemičke obitelji, djetinjstvo je proveo u Krčima, djedovskom vlastelinskom imanju, a školovao se u Zagrebu. Svršivši pravni fakultet posvetio se sudačkom zanimanju, a istodobno obavlja različite književno-staleške dužnosti u Matici hrvatskoj, Društvu hrvatskih književnika i PEN-klubu. Bitnu značajku svoje životne sudbine sažeo je u tri stiha, koja su epilog prvoj zbirci njegovih pjesama:

«Vazda sam maštao, odviše snivao,
Života ni mladosti nisam uživao,
Pa sva moja mladost pjesme su te.»

Jedni su priznavali Domjaniću melodioznost i zvonkost njegove poezije, a drugi su prigovarali njezinoj tobožnjoj «slatkorječivosti», pa i «purgerskoj kajkavštini». No uza sve opravdane i neopravdane zamjerke, njegova je kajkavska poezija postajala sve popularnija, o čemu svjedoči i činjenica da je velik broj tih pjesama uglazbljen. Narod ih je tako srdačno prihvatio te se neke od njih, kao primjerice «**Za svaku dobru reč**» (Fala), pjevaju gotovo jednako često kao i naša himna. A to ipak nešto govori, to je znak njihove jednostavne ljepote.

Pahuljice

Pahuljice padaju,
Ni ih niti čut,
Da bu našem Božiću
Tih i mehek put.

Da mu v lugu kmičnomu
Cesta se sveti,
Kad bu nosil vnogomu,
Kaj si on želi.

Če bi rekel Božiću,
Kaj želim si ja,
Rekel bi, naj vsakomu
Puno srce da.

Da bu narod narodu
Kak i bratu brat,
I da zadovolen bu,
Jenput i Hrvat.

Dragutin Domjanić

Božić

Posipal bi snegom vse pute
i ispunil z veseljem vse kute,
a smeh i popevka zvoni,
da brigah i tugah ni,
da suza već oko ne muti,
da vsaki si v srcu očuti:
Božić je došel nam vesel,
vsakomu sreće donesel
v sela i grade i gaj,
meni takaj.

Dragutin Domjanić

Božićna noć

O draga mati,
nikad mi nismo bili bogati,
ma na viliju božju imali smo svega:
slanca, bakalaja i ribe,
čistu robu za večer i druge potrebe,
i znali da ni zlega
kad svi skupa jimo
i na ognjištu svi skupa sidimo.

Večaras te tamo zvoniti nan zvona,
debelo «divice Marije» i tanko «svetega Antona»,
na ponoćnu mašu, prvi put, drugi i treći,
a ti ćeš po škrinjah šuškat i s koreti
i pokle večere
modrne iskati za šćere.

Po banki te stati mendule, smokve i rakija,
i kuća će biti puna tamijana
i dragosti tajne, ku san najvolija
kat si ti me zvala: moja mala grana.
I sada te gledan priko tristo brigi, priko devet vod
u božićnoj noći, zgrčenu i slabu,
ma ni na ognjištu skupljen svi tvoj rod,
da pozdravi mater, da poljubi babu.
Kada zadnji glasi po selu uminu,
u starem kantunu sama ćeš ustati
prećući po ognju, još ćeš svoj sinu
zadnje misli svoje u tujinu slati.
Kako una mati pridobra i mila,
ka je noćas sina za druge rodila.

Mate Balota, 1933.

*na viliju božju = na badnjak
mendule = bademi
koreti, modrne = odjevni predmeti*

Mate Balota, pravim imenom Mijo Mirković jedan je od najpoznatijih istarskih pisaca. Po struci ekonomist (jedan od najcjenjenijih hrvatskih ekonomista u povijesti) i diplomat, u svojim pjesmama opisivao je težak život istarskog seljaka, a napose je to vjerno opisao u romanu **Tijesna zemlja**.

Quo Vadis Zajednico ?, ili Hrvat protiv Hrvata, nastavak I

Fiat justitia, pereat mundus (das Recht gilt, auch wenn die Welt darüber zugrunde geht). In diesem charakteristischen Ausspruch der Jurisprudenz liegt gewiss kein Funke von Güte und selbst nicht von Weisheit.

Ludwig Feuerbach

Fiat justitia, pereat mundus (pravo vrijedi, pa i ako pri tome svijet propadne). U ovoj karakterističnoj izreci pravosuđa nema ni tračka dobrote, a kamoli mudrosti.

Ludwig Feuerbach

Ova izreka poznatog filozofa primjenjena na naš mali svijet HKZ-e glasila bi otprilike ovako: tjerajmo pravdu pod svaku cijenu, pa i ako pri tome HKZ propadne. I stvarno, da kažem unaprijed, tjera se mak na konac i plaća ogromna materijalna cijena, o ugledu HKZ-e, a time i Hrvata općenito u Švicarskoj da i ne govorimo. Ali vratimo se na početak.

Hrvatski narod očito pokazuje naklonost svadalaštvu, podijeljenosti i rascijepanosti. Događanja pri nogometnim utakmicama između Croatie/Dinamo i Hajduka ili vaterpolskim između Mladosti i nekog dalmatinskog kluba ili košarkaškim ili..., možemo još smatrati ograničena na određenu nezrelu publiku. Međutim činjenicu, da je Hrvatska bezkonkurentni evropski prvak po broju političkih stranaka, ne možemo tako lako zaobići, pogotovo ako se uzme u obzir da se glede veličine populacije nalazi na dnu ljestvice (neke bi naše stranke stale u prosječno dizalo). Pa, na kraju krajeva, političari su naša elita, ni u kojem ih slučaju ne možemo usporediti sa Dinamovim BBB-ima, zar ne? Bez problema im uspijeva od jedne stranke napraviti dvije ili tri, ali nikad obrnuto (kad bi bar bili tako uspješni u svezi radnih mjesta). Teško je reći odakle ta sklonost potiče i što je uzrok, a što posljedica. Da li je ona naslijeđe teškog povijesnog iskustva, ili je povijesna sudbina hrvatskog naroda rezultat ne samo vanjskih okolnosti nego i takovog njegovog mentaliteta.

Stanje u HKZ-i jest na neki način odraz Szbivanja u domovini. Nesuglasice u Zajednici, koje su prisutne već niz godina, eskalirale su na zadnjem izbornom saboru održanom 21.03.99., na kojem je 25 prisutnih uz protest napustilo sabor. Ta grupacija, članovi ogranaka Baden/Zürich i Zürich/Winterthur, negira legitimnost novo izabranih dužnosnika i blokira rad HKZ-e na taj način što zadržava imovinu i dokumentaciju. Time se je jaz produbio, izazvao protureakciju, i sukob je ušao u nekontroliranu fazu međusobnog optuživanja poprimajući oblik neuzastavljive lavine koja sve pred sobom ruši. U članku istog naslova kao i ovaj, a koji je izašao u DO br. 87, prosinac 99., opisana je kronologija događaja od spomenutog sabora do 01.12.99. Kronologija završava tužnom činjenicom da je razdor kulminirao podizanjem triju

tužbi, koje su nakon bezuspješnog pokušaja pomirbe kod prve instance, naime pomirbenog sudca (Friedensrichter), prosljeđene na sud u Zürich-u. Radi se o slijedećim parnicama:

Parnica 1: 17 članova protiv HKZ-e zbog isključenja iz članstva po civilnom postupku (iako je za sve, osim za troje iz te grupe, isključenje 15.09.99. poništeno).

Parnica 2: Četvero isključenih članova protiv HKZ-e zbog klevete i uvrede časti po civilnom postupku.

Parnica 3: Istih četvero, kao u parnici 2, protiv predsjednika i dopredsjednice HKZ-e zbog klevete i uvrede časti po kaznenom postupku.

Parnice 2 i 3 su identične po sadržaju, ali se vode protiv različitih pravnih osoba. Tu se nameće pitanje, zašto je nakon tužbe protiv privatnih lica podignuta naknadno tužba po istoj temi i od istih ljudi protiv HKZ-e? Zar tužiteljima nije dovoljan jedan proces za obranu svoje časti, ako smatraju, da ili nisu radili što im se predbacuje ili da se to ne može dokazati? Na to pitanje neka svaki čitalac nađe svoj odgovor, uz dvije dodatne činjenice: a) u ovom slučaju se ne radi o Zagorcima i b) tužitelji su odbili prijedlog HKZ-e od 11.02.2000. da se parnica protiv HKZ-e sistira dok se ne riješi ona protiv privatnih osoba, a sve u svrhu smanjivanja parničnih troškova za obje strane. Tužitelji inzistiraju na istodobnom vođenju obadvije parnice.

U kojem se stadiju nalaze parnice, šta se u tih godinu dana od 01.12.99. do danas dogodilo u tom pogledu? Autora ovog članka, kao primjerka ugrožene i izumirajuće ljudske vrste autohtonih zagrebačkih purgera, sudski proces po civilnom postupku podsjeća na stare dobre dane kad smo špilali pref. Preferans ili skraćeno pref je kartaška igra, naslijeđe k.u.k. monarhije i pored belota nekad najpopularnija u Zagrebu (šnapsl, ajnc, tablanet i slično smatram pripravnim stupnjem, šegrtijom kartanja). Nije mi poznato da li je pref poznat u Slavoniji ili drugim dijelovima Hrvatske, svaku primjedbu čitalaca u tom pogledu toplo pozdravljam. U prefu je moguće, da nakon licitacije, a time i zvanja igre jednog od tri igrača, netko od druga dva kontrahenta dađe kontru, smatrajući da

ima dobre karte u ruci. Izazvani opet, ako nije ziheraš i ako je istovremeno uvjeren u svoje karte daje re-kontru, nakon čega slijedi sup-kontra od izazivača. Pri svakom koraku vrijednost igre se udvostručava, i tada slijedi igra koja pokazuje tko ima kakove karte.

Uparnici po civilnom postupku tužitelj upodnosi tužbu, tuženi daje odgovor na tužbu (kontra), da bi tužitelj odgovorio replikom (re-kontra), na koju tuženi opet odgovara duplikom (sup-kontra). Naravno svaki korak stoji novaca, jer svaki puta odvjetnici moraju pažljivo proučiti materiju i pismeno argumentirati u korist svojih klijenata. Vrijednost igre time raste a spremnost na nagodbu pada, jer svaka strana vjerujući u svoje dobre karte očekuje nakon dobitka igre povrat uloženog.

Uoba procesa protiv HKZ-e svi opisani stupnjevi su obavljani (zadnja duplika predana je 04.09.2000) i prava igra tek predstoji, koja će pokazati tko ima bolje karte. To znači, da sudci sada proučavaju pismeni materijal i da se nalaze otprilike pred istim problemom kao i međunarodna zajednica kad je pokušala shvatiti problem Bosne. Vjerovatnost je prema tome velika da će se procesi nastaviti ispitivanjem svjedoka. Kako je to kompleksna materija može ilustrirati činjenica da je samo sa strane HKZ-e priloženo oko 60 stranica dokaznog materijala, koje su morale bit prevedene na njemački. Obzirom da ni jedna strana nije angažirala licencirane sudске prevoditelje, ironijom slučaja može se dogoditi, u slučaju kontradikcije u prevodima, da sud angažira kao prevodioca jednog Srbina. To bi onda bilo u duhu zagrebačkog summita i bolje suradnje naroda zapadnobalkanske regije, kao i potrebnoj materijalnoj pripomoći napaćenom srpskom narodu nakon povijesnog zaokreta prema demokraciji.

Uparnici po kaznenom postupku nema tog pismenog ping-ponga koji se igra u civilnom procesu. Sud imenuje istražnog sudca, u konkretnom slučaju parnice br. 3, radi se o sudkinji koja zbog istovjetnosti, odnosno bliskosti materije obrađuje i druga dva procesa. Ona je relativno brzo za 24.05.2000. zakazala termin istražnog postupka, koji je završen u jednom danu ispitivanjem tužitelja i tuženih. Istražna sudkinja je nakon ispitivanja inzistirala na nagodbi između obje strane, čime bi proces bio prekinut. Nakon dugog pregovaranja bio je usvojen tekst čiji se bitan dio sastojao u tome, da svaka strana snosi vlastite odvojene troškove, a sudski troškovi da se podijele. Smatrajući da je to zadnja prilika za pomirbu i u očekivanju da su mozgovni kogačići nakon prvog sudaranja glava došli na svoje mjesto, HKZ je šest dana kasnije, t.j. 30.05.2000. dodatno predložila nagodbu za okončanje sve tri parnice. Prijedlog nagodbe predviđa:

- povlačenje odluke o isključenju četvoro članova tužitelja
- međusobna isprika tuženih i tužitelja
- sazivanje izvanrednog sabora
- podjelu sudskih troškova
- preuzimanje vlastitih odvjetničkih troškova od svake strane u parnicama

Istovremeno je HKZ predložila da se isva tri procesa sistiraju dok traju pregovori, jer je besmisleno da troškovi dalje rastu ako se namjerava nagoditi.

Nagodbu dogovorenu kod istražne sudkinje tužitelji su opozvali 09.06.2000., u zakonskom roku predviđenom za predomišljanje. Istu takvu

sudbinu doživio je i gore opisan prijedlog nagodbe HKZ-e, koji su 09.06.2000. odnosno 26.06.2000. odbile obadvije tužiteljske strane. Tužitelji su išli i korak dalje i odbili sistiranje procesa za vrijeme pregovaranja, iako su podastri vlastite protuprijedloge nagodbe. Nažalost te prijedloge HKZ nije mogla akceptirati jer su, citat odvjetnika HKZ-e: «...naime ništa drugo nego potpuno priznanje krivice. Za nagodbu, koja to ime zaslužuje, i pri kojoj naravno obadvije strane moraju napustiti svoj kruti stav, potrebno bi bilo sa strane tužitelja nešto više spremnosti da se izide ususret drugoj strani...».

Još nisu sasvim ugašene aktivnosti da se postigne neka nagodba. U međuvremenu parnice idu svojim tokom, i lalina se dalje valja niz brijeg bivajući sve

veća i veća i rušeci sve na svom putu, prije svega međuljudske odnose.

Quo vadis HKZ-o? Nastavak slijedi.

Osvin Gaupp

Primjedba autora: prateći intenzivno ove parnice došao sam u doticaj sa za mene do tada nepoznatim dijelom svijeta i izvukao ovaj zaključak: savjetujem mlađim naraštajima koji žele dobro zarađivati i imati zanimanje, koje je neovisno o konjunktturnim ciklusima i bez obzira na razvoj tehnike uvijek traženo, neka odu u pravnike. Najlakše i najbolje se zarađuje na ljudskoj gluposti, a ona je bezgranična.

Kako izaći iz magle

Magla je prirodna pojava kao i sunčani dan ili vedra zvjezdana noć... No, ona je neriješiva i zagonetna enigma u danu kao i u noći. Ona spušta mrenu na oči, ona je neprovidna i zatrašujuća. U njoj se najčešće vrtimo u krugu ne nalazeći izlaza iz začaranog kruga. Nerijetko bi trebalo učiniti samo nekoliko koraka u pravom pravcu i magla bi ostala iza leđa, otvorio bi se vidik s vidikovca u budućnost. No, budućnost je «bauk» neispitanih mogućnosti, strah od ulaska u «mrak» daleko providniji, daleko lagodniji, ispunjen nadom nadolazeće «zore». Dolazim do zaključka, da se ne bojimo mraka nego upravo njegovog pucanja, po prirodi vremena, tjeranja i oslobađanja od mračnih aveti. Zato rađe ostajemo u magli, u njoj se bezglavo vrteći i srlajući, potplićući jedan drugome noge, nanoseći duševne i moralne ožiljke i vičući: «Moj način razmišljanja i moj stav je jedini ispravan».

Kad se nešto stvara, svaki sudionik se kodriče dijela sebe, kako bi ono što se stvara uspjelo. Da nije tako, zar bi se krenulo s početne točke? Za razliku od rušenja; prvo počinje svojatanje i učvršćivanje svojih nepogrešivih stavova i principa. Odeći se samoga sebe nije lako i jednostavno, ali ako je u korist zajednice, i osobno sam njezin član i nositelj odgovornosti kao i konzument korisnih dostignuća, onda je ta žrtva slatka i plemenita. U toj spoznaji čovjek godinama treba dozrijevati, razvijati se, izgrađivati svoju vlastitu volju. Jačanjem vlastite volje ne znači izdizanje iznad svoje umne i znanstvene, tjelesne i duhovne veličine nego ih zadržati u skromnosti čovjeka koji zna da danas živi a sutra umire.

Stanje u kojem se danas nalazi HKZ-a smogao bih usporediti sa općim stanjem među Hrvatima i utvrditi: preko

Foto: Ivan Ivčić

račili smo granicu slobode bez velike odgovornosti. Želimo živjeti i djelovati bez duhovnog i moralnog autoriteta jer ono zamara i smlaksava. Želimo imati osobni svijetonazor i političku filozofiju. Želimo se tužiti, umjesto miriti, ogovarati umjesto razgovarati, kidati međusobne konce umjesto plesti mreže, neuljudno predbacivati umjesto kritički dokazivati...

Ako se neupućeni upusti u naše «ćakule» steći će dojam da među nama i u nama ima previše ponosa a malo ljubavi. Svi smo u pravu, a za stanje među nama nitko odgovoran. Ipak nam ostaje na razmišljanje Šegedinov naslov «Svi smo odgovorni»! Ovo vrijedi i za mene, koji imam hrabrosti priznati, kao aktivan član HKZ-e nisam uspio okupiti ni zadržati članove za «pravu stvar» na ovim prostorima. Zato se osjećam odgovoran prema članovima koje nisam napustio, nisam zaboravio, a bili su dragi, bili su strpljivi članovi HKZ-e, sve te godine. To su oni kojima nije bilo stalo do imena i odličja, nego do Zajednice i zajedništva. Danas sam poput njih slobodan član te zbivanja gledam iz drugog

ugla, ne kruto i uštirkano nego slobodno i opušteno, rekao bih volonterski.

Može li HKZ-a ustrajati? Može, ako se vratimo općim vrednotama, ako budemo iskreni prema sebi i drugima, ako sagledamo svoje mogućnosti i uskladimo ih prema potrebama na ovim prostorima. Korijen i stablo su još tu, još su svježiji i sočniji (tek u tridesetom ljetu). Možemo, ako napravimo korak iz zamagljenosti i stupimo makar i u svježiji jutarnji mrak. U njemu ćemo se ugodnije osjećati iako smo samo obrise puta vidjeli. Sve slabije svjetlucanje zvijezda najavit će nam nadolazak dana za kojeg se treba prirediti, jer dan traži aktivan život, a posla je na pretek.

Može, ako svatko od nas učini korak prema drugomu. U protivnom već sada možemo pjevati jadikovku: «U snu gledam gdje me povijest gazi i prokletstvo kralja Zvonimira izljeva se na mene».

Drago Mišić

član od 1971, jedan od osnivača HKZ-e

Ne smijemo zaboraviti generala Blaškića

Nesreću nekom narodu mogu drugi prouzročiti, ali za poniženje snosi vlastitu odgovornost.

Henry Thomas Buckle

engleski povjesničar (1821-1862)

1909.

Na vješalima. Suha kao prut.

Na uzničkom zidu. Zidu srama.

Pod njome crna zločinačka jama.

Ubijstva mjesto, tamno kao blud.

*Jer Hrvatsku mi svoju objesiše,
Ko lopova, dok njeno ime briše,
Za volju neznam koga, žbir u uzama.*

A. G. Matoš

Agresija na Hrvatsku jest jedan od najvećih zločina nad jednim narodom nakon drugog svjetskog rata. Bila je zadajena istom ideologijom kao i monstruozna Hitlerova nakana izbrisati židovski narod iz daljnje povijesti čovječanstva. Srbi, točnije srpski narod, iznimke potvrđuju pravilo, želeći trajno prigrabiti povijesne hrvatske prostore, planski je pokušao istrijebiti, ili u najmanju ruku prognati, svakog nesrpskog stanovnika tih prostora i izbrisati svaki hrvatski trag, «na sve vekove». O tome nema ni najmanje sumnje. Srbi su to smatrali svojom povijesnom šansom, jer su bili u posjedu vojne sile, za razliku od Hrvata, a priliku im je dao opći raspad sovjetskog komunističkog bloka. Na tu šansu su godinama planski čekali, samo naivni Hrvati to nisu zamjetili. Nevjernim očima gledali smo kako se ponavlja nešto, što se nakon Nürnberških procesa smatralo nezamislivim. Bili smo zatečeni ravnodušnošću i egoizmom zapadnog svijeta, kojemu su kratkoročni partikularni interesi bili važniji od morala. Tješili smo se, da su istina i pravda spori, ali neuzastavljivi. Vjerovali smo u pravdu i pozdrazili osnivanje suda u Haagu za zločine protiv čovječnosti počinjene na području bivše Jugoslavije. Međutim haaški sud se kao bumerang vratio nama, da udara prije svega i uglavnom samo po Hrvatskoj. Kroz haaški sud zapadni svijet pere svoje ruke u nevinosti, dokazujući da su svi podjednako krivi, a Hrvati ponajviše. To sigurno zvuči neukusno i nepijetno, ali je nažalost istinito, dr. Franjo Tuđman svojom je smrću napravio zadnju uslugu hrvatskom narodu, umro je pravovremeno. Kao što znamo, time je spriječio da protiv prvog hrvatskog predsjednika bude podignuta optužnica zbog ratnih zločina.

Presuda generalu Blaškiću ima takve pravne temelje, da se moramo vratiti duboko u srednji vijek kako bi mogli naći usporedbu. Jer u srednjem vijeku je francuski kralj mogao izjaviti: «država to sam ja», i donositi presude, ne po zakonima pravde nego prema vlastitim interesima. Upravo to rade danas na pragu 21. stoljeća

demokratske velesile, kad doduše ne kažu «pravda je to što je naš interes», ali tako rade. Presuda Blaškiću je pljuska pravdi, to je čak primjetila i engleska televizijska kompanija **channel 4** pri svom skandaloznom izvještaju o Tuđmanovim zapisima. Haaški sud je međunarodni sud, koji bi morao imati kriterije koji važe za cijeli svijet. Blaškiću se predbacuje zapovjednička odgovornost za jedinicu koju uopće nije nadzirao, a britanski zapovjednik, koji je na Falklandima naredio strijeljanje argentinskih zarobljenika ne odgovara. Jer je Englez. Sa slučajem Blaškića igra se neka politička zakulisna igra, barem na to upućuje članak novinara **Zorana Vukman** (vidi poseban prilog).

General Blaškić, taj nesretni čovjek i hrvatski vitez u čiju nevinost su svi uvjereni, od Muslimana koji su ga optužili, do onih koji su mu presudili, simbol je hrvatske tragedije. Zar ima većeg absurda od slučaja hrvatskog naroda: biti brutalno sa leđa napadnut nožem sa namjerom pljačke i ubojstva, i onda nakon uspješne obrane biti optužen što je napadača udario po nosu i time prekršio zakone fair play-a. Meni nije poznato, da je ikad u povijesti neki narod bio napadnut, opljačkan, uspio se obraniti i pobijediti, i nakon toga morao platiti ratnu odštetu napadaču. A da ne govorim o tome da se napadnutome i pobjedniku nikad nije sudilo. Podsjetimo se malo novije povijesti:

▪ Englezi i Amerikanci su u drugom svjetskom ratu u jednom danu napalm bombama pretvorili Dresden, jedan od najljepših gradova svijeta, u plameni inferno u kojem je nestao čitav grad i u najgorim mukama izgorjelo 200'000 ljudi. (Nisam se zabunio, ponavljam 200'000). Dresden nije imao nikakvu stratešku važnost, bez ikakve vojne industrije, pun izbjeglica koji su bježali pred Rusima. Opravdanje Engleza, još i danas: Nijemci su bombardirali Coventry. A zar Srbi nisu bombardirali Vukovar, Zadar, Dubrovnik.? Churchill koji je dao zapovijed za napad na Dresden za Engleze je nedodirljiv heroj, a dr. Tuđmana bi pred haaški sud. U nedostatku Tuđmana namjerava se procesuirati našim generalima zbog «Bljeska» i «Oluje».

▪ Česi su proglasoma njihovog predsjednika Beneša god. 1945. i 1946. ubili oko 150'000, protjerali 2,8 milijuna sudetskih Nijemaca i konfiscirali njihovu imovinu, prije svega velike poljoprivredne posjede. Beneševe dekrete je potvrdio 21.04.1999. od zapada uvaženi češki predsjednik, borac za ljudska prava, Vaclav Havel. Znači, oteti se posjedi ne vraćaju vlasnicima i zapad to tolerira i ne prijeti sankcijama. Da, Česi se opravdavaju da su im Nijemci napravili mnogo zla za vrijeme rata, a njihovi sudržavljeni Sudeti su u tome također sudjelovali. A zar nama Srbi nisu učinili mnogo zla i nisu li u tome hrvatski državljani Krajiški Srbi prednjačili? Tuđman je prije i za vrijeme «Oluje» molio Srbe da ostanu, a Beneš je Nijemce proglasio divljači za odstrel. Od Hrvata zapad očekuje da izbjegle Srbe prihvati objeručke sa obnovljenim

kućama, cvijećem i muzikom. I naravno da svi dobiju penziju. Gosp. Dienstbirm, Čeh, daje nam po tom pitanju lekcije. Gđa Albright, u svojstvu Amerikanke također nam dijeli lekcije po pitanju prava na privatnu imovinu, a istovremeno joj kao Čehinji ne pada na pamet da vrati umjetnine, koje je njezina porodica otela jednom građaninu Praga njemačkog porijekla prije emigracije u Ameriku.

▪ Amerikanci su nakon napada Japanaca na Pearl Harbour svoje građane japanskog porijekla stavili u logore i oduzeli im imovinu. I za to je bila dovoljna sumnja, da bi obzirom na porijeklo mogli biti nelojalni prema vlastitoj državi. Nikad im ne vratiše imovinu niti se ispričaše. A nama su gospoda američki veleposlanici Gailbright i Montgomery dijelili i dijele packe. Što bi bilo da smo mi uradili isto sa našim Srbima, koji su otvoreno pokazivali nelojalnost prema Hrvatskoj. Mnogi je pokazuju još i danas. Sve otvorenije.

Znam, znam, mnogi će primjetiti, nitko Zne optužuje Hrvatsku, radi se o individualnoj odgovornosti, nema nacionalne odgovornosti. To nam sada govore predstavnici europske zajednice, tapšajući nas po ramenu. Mene to podsjeća na psa kojem se dobaci kost, češka po glavi i kaže: dobar cucak. A past maše zadovoljno repom. Ako je tome tako zašto smo se onda veselili kad je Goran silinom svog reketa prašio protivnike? Zašto smo se veselili kad je nogometna reprezentacija osvojila treće mjesto na svjetskom prvenstvu u Francuskoj? Pa to su onda bili samo individualni uspjesi, a ne nacionalni. Zašto su onda francuski reprezentativci i trener bili odlikovani legijom časti za zasluge u službi nacije. (Tuđmana su ismijavali kad je podijelio odlikovanja našim reprezentativcima). Zašto se onda Amerikanci toliko naprežu i nude materijalne beneficije uspješnim teniskim igračicama iz istočne Europe da uzmu američko državljanstvo i igraju pod američkom zastavom? Zašto se rade statistike o broju olimpijskih medalja po nacijama?

Ne, ja ne vjerujem u te bajke o isključivoj individualnoj odgovornosti. Narod i nacija se mjere po individualnim uspjesima, ali i individualnim zločinima. Niz individualnih kazni nacističkim zločincima jest obilježio njemački narod. I zbog toga još i danas Nijemci u igri velesila nemaju tu težinu, koja bi odgovarala njihovoj privrednoj snazi. Tako će u analima ostati zapisano, da je haaški sud nakon rata u jugozapadnom Balkanu osudio zbog počinjenih ratnih zločina mnogo Hrvata, nekoliko Srba i nijednog Muslimana.

Zašto se to nama Hrvatima događa? Upravo smo svjedoci povratka Srbije na europsku scenu na velika vrata i sa velikom pompom. Bez pritisaka i ucjena. Zapad je sretan što su se Srbi otarasili Miloševića (jesu li?) i ne očekuju od njih nakon tog «narodnog događanja» ništa. Zapad je jako tankočutan i mora uzeti u

obzir osjećaje i raspoloženje napaćenog srpskog naroda, od kojeg se u ovom momentu ne može očekivati ništa više, nego da dozvoli da mu Zapad nadoknadi materijalnu štetu, koja mu je NATO napadima nanesena. Takvu obzirnost hrvatski prognanici nisu nikad osjetili. Od njih se očekuje, da sa velikom tolerancijom susreću svoje bivše mučitelje i iseljavaju se na ulicu čim i jedan Srbin nakon puno nagovaranja pokazuje želju za povratkom.

Zašto takva nejednaka mjerila? Prema u Zpodnaslovu citiranoj izreci ponižen narod je sam kriv za poniženje. Carl Gustav Ströhm u Hrvatskom Slovu od 20.11.2000. zastupa tezu, da Hrvati nemaju smisla za promidžbu. To potkrepljuje izjavom nadvojvode Otto von Habsburg, koji je lobirajući za Hrvatsku u Europskom parlamentu ustanovio veliku manjkavost Hrvata u tom pogledu. Sigurno je, da su Hrvati na tom polju početnici i imaju još mnogo naukovanja pred sobom. Međutim čini mi se da to nije sva istina.

Kakvu alternativu ima Zapad u Srbiji? Vuk Drašković? Ili «sunny boy» Zoran Đinđić, koji bez da okom trepne očekuje od

Hrvatske, da u ime dobrih odnosa Jugoslaviji pokloni Prevlaku? Zašto ga naš predsjednik, inače bez dlake na jeziku i «šlagfertig», nije zatražio da Jugoslavija u ime isprike Dubrovniku vrati konačno Hrvatskoj našu Boku? Te neka nam Đinđić konačno objasni gdje je 762 nestalih Hrvata. Srbi se mogu međusobno svadati, tući i ubijati, ali u bitnim nacionalnim pitanjima su jedinstveni. Mrze Miloševića, ali ga ne daju u Haag. A veliki demokrata Koštunica duboko poštuje ratnog zločinca Karadžića. Zapad tu nema alternative. Na drugoj strani, među hrvatskim intelektualcima, i onima, koji se smatraju intelektualcima, ima mnogo naprednih. Napredniji su po pitanjima demokracije, ljudskih prava, prava nacionalnih manjina nego Zapad, oni su «päpstlicher als der Papst». Hrvati sami sebe optužuju za ratne zločine. Srbi također upiru prstom na ratne zločine, ali ne na vlastite, nego spominju Medački džep i Pakračku poljanu i pri tome citiraju hrvatske novine. Hrvati preko Hrvatskog Helsinškog Odbora govore o manjkavosti ljudskih prava u Hrvatskoj na primjeru Srba povratnika, Srpski Helsinški Odbor isto tako nadzire povredu ljudskih prava kod srpskih povratnika u Hrvatsku. To je

jedna komponenta našeg problema. Druga se komponenta sastoji u tome, da Zapad rješenje gordijskog čvora jugobalkanske regije vidi u tome da svi narodi tog prostora žive u jednoj asocijaciji. Takvu jednu asocijaciju Srbi, pa i nacionalistički Srbi pozdravljaju, jer u tome vide mogućnost za dobiti što su u ratu izgubili. Drugim narodima, prije svega Hrvatima, treba svaki nacionalizam izbiti iz mozga, jer je to prepreka takvom rješenju. Dakle treba naseliti čim više Srba u Hrvatsku, Hrvate u Bosni utopiti u federaciji, te stalno vršiti pritisak na Hrvatsku. A pritisak na Hrvatsku je moguć, jer alternative postoje, kao što su uvijek u povijesti Hrvatske postojale.

Ne smijemo zaboraviti generala Blaškića. Taj uspravni čovjek predstavlja ono najbolje u Hrvata. On je na stupu srama, a Hrvatska pored njega. Učinimo li nešto za Blaškića učinili smo za Hrvatsku. Poznati poljski satiričar Stanislaw Jerzy Lec kaže: «Istina obično leži u sredini, duboko zakopana». Iskopajmo istinu, i neka svaki tome pridonese.

Osvin Gaupp

Haaške tajne

Priča oko Haaga proteklih dana postala je vrlo zamršena, a pravi hrvatski zaplet u ovom političkom trileru izgleda da tek slijedi idućih tjedana i mjeseci. Istog dana kad je objavljena presuda generalu Blaškiću, potpredsjednik Sabora Zdravko Tomac izjavljuje kako je ta presuda «krizna situacija za novu Vladu». Dan poslije u jednom dnevnom listu William Montgomery poručuje: Neka Vlada RH pokuša dokazima smanjiti kaznu generalu Blaškiću. Odmah nakon toga, premijer Ivica Račan te navodne dokaze izvlači kao zeca iz šešira, i to u trenutku kad je Haag doista postao teška kušnja za njegovu Vladu.

Sve je doista fabulirano u američkom stilu. Ako se radi o dokumentima koji stvarno rasvjetljaju istinu, koji će stvarno osloboditi Blaškića (iako nitko i ne spominje oslobađanje, nego samo smanjenje «krivnje»), onda će svaki normalan čovjek pozdraviti takav obrat. Međutim, zdrav razum mora postaviti i neka popratna pitanja: zar nije neobična koincidencija da su dokumenti pronađeni upravo nakon izricanja presude, i to da bi Račan slavodobitno nastupio kao spasitelj Blaškića i obraza Hrvatske? Je li moguće da se tako slučajno poklopilo da premijer u odsudnom trenutku «krizne situacije» za novu Vladu iznenada pronalazi spasonosne i ključne dokumente?

Ako nije riječ o slučaju, o čemu se onda radi? Možda o taktičko-psihološkom potezu nove vlasti kako bi otupila nezadovoljstvo hrvatske javnosti koja je mahom zgrožena presudom? Jesu li dokumenti blef kako tvrdi Zvonimir Hodak? Što ako su istiniti, ako dokazuju da je Blaškić doista žrtvovan od bivše vlasti? I je li Blaškić i za bivšu i za sadašnju vlast, za SAD i Haag, čovjek ili žeton u prljavim igrama? Teško je povjerovati da američki izvori pa

čak i Račanova Vlada nisu mogli ranije doći u posjed ključnih dokumenata u slučaju Blaškić. Zar nije logično pretpostaviti kako su Vlada, ili sami Amerikanci znali za te dokumente ili već bili u njihovu posjedu prije presude, da bi onda njihovo objavljivanje tempirali nakon što je haaški tribunal odrezao skandaloznu kaznu? (Samo naivci mogu povjerovati da Washington nije prije svih znao kakva će biti presuda.) U tom trenutku, Račan nastupa kao spasitelj, koji još otkriva dvoličnost bivše vlasti i potkrepljuje tezu o Blaškiću kao žrtvenom jarcu, da bi stvorio idealan alibi za svoju Vladu kad sutra bude izručivala iduće hrvatske kandidate za Haag. On nastupa u ime teze o «odvajanju kriminalnih radnji od obrambenog rata», koja bi nas trebala dovesti do procesuiranja hrvatskih generala. Uostalom, to Ivan Zvonimir Čičak najavljuje u svojoj kolumni, i kao da je dobro informiran, kaže: «Hrvatskoj u nekoliko slijedećih mjeseci predstoji i izručenje većeg broja osoba, i to hrvatskih generala, koji su bili umiješani u ratne zločine u samoj Hrvatskoj».

Međutim, kad se govori o žrtvenom jarcu bivše vlasti, onda se zaboravlja i druga strana: da bi to značilo kako je Blaškić istodobno i žrtveni jarac angloameričkih službi koje su preko montiranog suđenja namjeravale dokazati kako je Hrvatska bila agresor u BiH. Zaboravlja se da je cilj čitave njihove igre oko Blaškića bio: dovesti Hrvatsku na optuženičku klupu preko procesuiranja Bljeska i Oluje! Zaboravlja se da novi dokazi mogu biti i potvrda nevjerođivosti haaškog suda koji je surovo osudio Blaškića bez dokazane krivnje!

Ante Nobile izjavljuje da «postaje teško poslije ove presude braniti haaški sud», i hvale se kako je «svojim konceptom obrane naštetio hrvatskim nacionalistima u BiH i njihovim moćnim zaštitnicima u Za-

grebu», te da ga je bivša vlast sprječavala u dokazivanju dvostruke linije zapovjedanja. To govori odvjetnik čiji je klijent dobio 45 godina zatvora! Logično je da se čovjek upita i o propustima, odnosno sposobnostima obrane. Puno je toga zamršenog u priči oko Blaškića koja se sada samo čini jednostavnom. Nobile je prije nekoliko godina tvrdio da je haaško tužiteljstvo ispolitizirano upozoravajući na početku procesa da tužitelj želi dokazati kako je u BiH bio međunarodni sukob da bi primjenio optužbu o kršenju Ženevske konvencije. Govorio je kako je obrana otežana nakon svjedočenja famoznog tajnog i zaštićenog svjedoka.

Ovih dana puno se spominje kao svjedok u procesu Blaškiću general Petković, ali se ne spominje i taj zaštićeni svjedok optužbe iz 1997. godine! «Vjesnik» je u svibnju te godine objavio vijest i dokumente o navodnom svjedočenju Stipe Mesića u Haagu. Prema tim izvorima Mesić je pred tribunalom svjedočio 19. travnja 1997. godine. No Mesić je u svibnju 1997. u «Feralu» negirao da je uopće bio u Haagu! Dugo je bilo nagađanja je li on tajni svjedok ili nije. Nobile nije mogao odati identitet zaštićenog svjedoka koji je možda bio ključan za dokazivanje teza tužiteljstva! Ni taj dio haaške priče o Blaškiću nije do danas posve rasvijetljen. Valjda ćemo u raspletu čitave ove drame saznati tko je kakvu ulogu odigrao. Iako je James Rubin u ime State Departmenta izjavio kako je pravda zadovoljena (što je s tom pravdom nakon novih dokaza?) i poručio kritičarima Haaga da ne čine dobro svojim narodima i zemljama, vjerujem da ipak smijemo ponešto o tomu pitati i dvojiti. Ili će nam i to uskoro biti zabranjeno?

13. ožujka 2000.

Izvor: **Zoran Vukman** *Kuda ideš, Hrvatska*

Nusquam est qui ibique est – Nigdje nije, tko je svugdje.

Seneka, starorimski filozof

Lijepa naša domovina

Hrvatska ima niz osobitosti kojima se može pohvaliti, a kojih ni sami nismo svjesni niti ih zapažamo. To je na pr. poštovanje predaka, koje se iskazuje u našim lijepim, bogatim i uređenim grobljima, pogotovo ako se uvaži stoljetno materijalno siromaštvo u odnosu na zapadnu Europu.

Ne radi se samo o zagrebačkom Mirogoju, bez sumnje jednim od najljepših u Europi, ili varaždinskom. Niz je malih mjestašaca diljem Hrvatske u kojima je groblje mala oaza kulture. Vodeći mješovitu grupu stranaca ratne 92-godine po Istri odveo sam ih idiličnim puteljkom od Mošćeničke Drage do Mošćenice radi grandioznog pogleda na Kvarner i ugođaja jednog srednjovjekovnog istarskog gradića. (Nijemac bi rekao: *absolutes Muss*). Mošćenica ih je oduševila, ali najviše su bili zapanjeni grobljem.

Drugi takav primjer je hrvatska himna. Uvijek me je oduševljavao taj jednostavan, upečatljiv tekst, bez velikog patosa, bez glorifikacije, bez nasilja (kao marseljeza), odmah prepoznat od naroda i od naroda odabran za himnu. Napisana davne 1835. godine od amatera u ilirsko-romantičarskom dobu, od amatera uglazbljena, a ipak duboko sadržajna i moderna. Neki dan, tražeći nešto, nabasao sam na davno zaboravljenu knjigu, i kako to biva počeo prelistavati. Naišao sam pod gornjim naslo-

vom na članak o hrvatskoj himni povodom podizanja spomenika Antunu Mihanoviću. Tu sam našao riječi, koje su upravo to izražavale što sam mislio i osjećao. Silina Matoševog pjesničkog izražaja ponukala me je da sjednem. Progutao sam tih šest stranica u jednom dahu. I naravno zaboravio što sam tražio. Neznam to ni danas. Ali zato bih rado podijelio te osjećaje sa drugima, koji možda nisu imali priliku, kao ja, da nabasaju na tu crticu. Zbog ograničenosti prostora, neke sam pasuse preskočio, nikad ne dirajući u rečeničnu konstrukciju. Nadam se da će mi veliki AGM uvažiti dobrotamjernost i neće okrenuti leđa kad se sretremo na Onome Svijetu. A sada pustite da Vas Matoševa bujica ponese. I uzmite u obzir da je to napisao prije nepunog stoljeća.

Osvin Gaupp

6. kolovoza 1910. Blizu župnog mjesta, kamo se doskora spremamo na Vrazovu proslavu, u Klanjcu, nedaleko od Vrazovog Cerovca, otkrit će se sutra spomenik drugom pjesniku iz ilirske plejade. Kao Kvaternik i Šenoa, Mihanović je doduše Zagrepcanin, zaslužio bi spomenik u ovom gradu, na Harmici, gdje je i rođen, ali priređivači te apoteoze kao da osjetiše, da je pjesnik naše himne svuda u Hrvatskoj kod kuće i da zagorski ladanjski okvir u srebru bratske Sutle više odgovara njegovoj poezi-

ji od današnjeg donjeg grada Zagreba, mađarskog kolodvora i nehrvatskih trgovina. Klanjac je još uvijek čisto hrvatsko mjesto, stara kula pravaške opozicije, još uvijek stare, ilirske spoljašnosti, a Mihanović, ovjekovječen umjetnošću njegovog rođaka Frangeša, gledat će svakog ljeta staru, slatku, opjevanu sliku, koju jamačno u duhu gledaše u tuđini na žalovima Egejskog mora.

*Žanju srpi, mašu kose,
Djed se žuri, snope broji,
Škriplju vozi, brašno nose,
Snaša preduć malo doji.*

*Pase marha, rog se čuje,
Oj – oj zveči, oj – u tmine,
K ognju star i mlad šetuje,
Eto t' naše domovine!*

Patriotizmi su različiti kao sve simpatije, Ipa su patriotske pjesme, naročito himne, vrlo važni dokumenti za psihologiju naroda. Srbi, kako je poznato, zbacili su staru konvencionalnu srbijansku himnu, i njihovi pjesnici nisu usuprot lijepoj nagradi mogli ili htjeli stvoriti nove. *Šumi Marica* je banalnost tekstom i muzikom. Onamo-namo je patriotizam čežnje za neoslobođenim krajevima u vulgarnoj ariji talijanske koračnice pretvorene u elegiju smiješnim produženjem takta. Divna Haydnova himna, muzi-

kavno najveličajnja od svih, što postoje, identificira patriotizam s apoteozom kuće Habsburg. Ruska i engleska himna je molitva. Patriotizam se tu javlja kao religija. Marseljeza je patriotizam shvaćen kao heroizam i kao revolucija.

Dobra pjesma je izvor najsilnijih energija, i dok druge himne većinom slave domovinu kao vjeru ili kao čovjeka, kao zajednički simbol religiozni ili moralni, za hrvatsku dušu je silno karakteristično, što Domovina Mihanoviću nije toliko načelo borbe i pravde, koliko zemlja, divna lijepa naša domovina sa ravninama i planinama, vedrim nebom, blagim noćima, toplim ljetom, bistrim vodama, sa ladanjskim mirnim životom žetve i paše, sa pjesmama i seljačkim idilama. Narod je Mihanoviću seljak, radnik, pa zovući ga u boj iz čestite ekloge njegovog ladanjskog posla, pjesnik je konvencionalan, vidi se, da nije ni najmanje ratoboran, optimistički vjeruje u pobjedu, vraćajući se u posljednjoj strofi i opet k Savi, Dunavu, njivama, hrastovima i domovini: k zemlji našoj kao našem grobu. Humanosti i demokratizmom svoga patriotizma je Mihanović toliko savremen i moderan, da će to ostati, *«dok nam njive sunce grije, dok nam hrašće bura vije»*. U toj pjesmi nema militarističnog i konfesijskog tona. To je demokratska himna radu, prava seljačka davorija, priznajući rat tek kao potrebu samoobrane i ne prikazujući patriotizam tek kao solidarnost sa narodom, nego mnogo više kao solidarnost našu sa zemljom, sa pejzažem hrvatskim. Rad i zemlja! To je cijela hrvatska poezija, poznata samo narodu s arijskim civiliziranim nagonima. Nomadski patriotizam je patriotizam bez zemlje, bez stalnog krova, bez korijena, patriotizam naroda bez domovine. Kao Mihanović, osjećahu prema domovini svi pravi naši ljudi. Gunduliću je domovina dubrava, dakle šuma, ladanje, zemlja naša u uskom okviru zlatne republikanske stare slobode, a već kod Hektorovića se patriotizam javlja kao ljubav prema onoj prirodi, koju obitava poezija naše duše i hrvatskog narodnog čistog jezika. I Kranjčeviću je domovina demokracija, puk i zemlja, samo što on ne vjeruje više tako optimistički kao Mihanović u pobjedu, nalazeći Hrvatsku sposobnom tek za jedan velik grob slobodne hrvatske misli, jer se ilirska Hrvatska oduševljava za budnice, a moderna – za requieme (i uspavanke).

Domovino, lijepa naša domovino, dogmo skeptse, čežnjo našeg ropstva, simbole naše duše, veza naša sa Bogom i čovječanstvom, jedina dužnosti i najviši naš zakone, zipko i grobe, kruše naš svagdašniji, slatko mlijeko jezika majčinoga, drevna kraljevino, o koju se na skrletnoj krpi kockaju vjerolomnici kao za roba afrikanskog, draga, sveta, gažena, mučenička zemljo naša Hrvatska! I tamo, gdje je hrvatska misao ugasnula pod žuljevitim pločama misirskog robovanja, bdije Genij Domovine i govori kroz tišinu šume, putovanje oblaka, ritam rijeka i pjesmu ptica riječi utjehe usnulim sinovima. Jer teško otadžbini, gdje je kao u Hrvatskoj slovo nijeme zemlje slobodnije i zdravije od misli i riječi narodne!

Tko da odgonetne pouku, što nam je pružaju čari lijepe naše domovine! Tko da pročita nauk prošlosti izmučen u urvinama Omišlja, Kraljevice, Knina, Trsata, Cesar-grada, Oštrica, Kalnika, Baga, Krka, Nehaja, Pedlja, Turnja, Ozlja, Krstinje, Jajca i Severina? Što snuje Jadransko more pod Vrbnikom i otuđenom Rijekom do divne Boke i oko lokrumskog samotničkog smaragda, i kakva je tajna, misterijska snaga krša, te djecu svoju veže uljem masline, vinom loze, ljubavlju ružmarina, slavom lovoričke, pjesmom javora šestilja, čednošću ljubice, tihim životom drhtavog kuša, smilja i kovilja? Koja lekcija knjige je jača od simfonije, što nam je daje smreka, kosodrvina, bor i jela Velebita i Gorskog Kotara, pa lipa, bukva, grabar, brijest, klen, jasen, jagnjed, trepetljika i topola naših divnih prašuma i hrastovih šuma? Koje nježne vile Hrvatice ostaviše svoje rosne, mirišljave tragove na maglicama jutarnje livade, kojom drhti kalerperka, slakovica, ružmarinka, djetelina, mak, grahorica, tratinčica, dok uz potok drhti tuga visibabe kraj nevinosti bijelog đurđica, što miriši po netaknutom snijegu? I nad našim vodama, nad Savom, Dravom, Kupom, Neretvom, Krkom, Vrbasom i Dunavom lebdi Duh Gospodnji, koji je u Hrvatskoj duh hrvatski, a velebitske šume, planine kao Risnjak, Biokovo, Sljeme i Bitoraj, Sahara primorskog golog Podgorja u antitezi sa ponositom Slavonijom i kitnjastim Srijemom fruškogorskih lipa, manastira i vinograda; Grobničko pusto polje pa Obedska bara sa rojevima močvarica ptica, ždralova i samotnih orlova; Plitvička jezera, slapovi Slunjčice i buk Krke kraj bisera tihog Visovca, tihog na vodi samostana; špilje, ponikve, ponornice, Kninsko i Lonjsko polje, Dalmatinsko i Hrvatsko Zagorje; divna skloništa kao Trakošćan, Maksimir, Dubovac; stare naše kurije, plovanije, šljivarije i slamnati, mahovinasti krovovi u šljivicima i voćnjacima oko bijelih tornjeva i zvonika u pjesmi ševe, juričice, slavulja, prepelice i u

gukanju grlice pod gorama ili duž rijeka i potoka; gorske magle i jesenji oblaci, morske bure i vjetrovi; pospani snijeg nad pjesmama pobožnog Badnjaka, Zagreb, Dubrovnik i ...; sve, sve je to propjevalo, probudilo se i zaklikalo kroz himnu osloboditeljicu prvog budioca, koji je kao Du Bellay iz francuske Plejade XVI. vijeka također napisao prvu riječ u slavu, čast i obranu svog jezika. Jer i jezik je produkt naše zemlje kao mi, kao svaki šljunak ili bjelolist i pjenišnik hrvatske Alpe. Hrvatski jezik je proizvod odnošaja Hrvata prema Hrvatskoj, prema hrvatskoj prirodi, prema polju, gori, šumi i zraku, prema našim cvjetićima i našim tihim planetima, što «kolo vode» kod Preradovića, i zato naš jezik ima sve posebne boje, zvukove, oblike i osebine naše zemlje: buran kao senjska bura, mekan kao dvojnice, zanijet kao procvjetana grana ružmarina, tužan kao kraška pustolina, veseo kao tambura i dubok kao mrak naših šuma i tragika našeg mora. Samo lijepa naša domovina mogala stvoriti ljepotu divnog našeg jezika, divotu naših riječi krasnih kao naši otoci, «lijepi vrti morem plivajući».

Zapjevajmo tu ilirsku budnicu junačkije vrata isto onakvo crno i nesrečno vrijeme kao u dane, kada je Jelačić pošao u obranu prava Hrvatske, postavši ustvari branilac nezahvalne bečke reakcije. U obrani najosnovnijih, vjerolomno gaženih naših prava bit ćemo ovaj put manje bezazleni i manje optimistični.

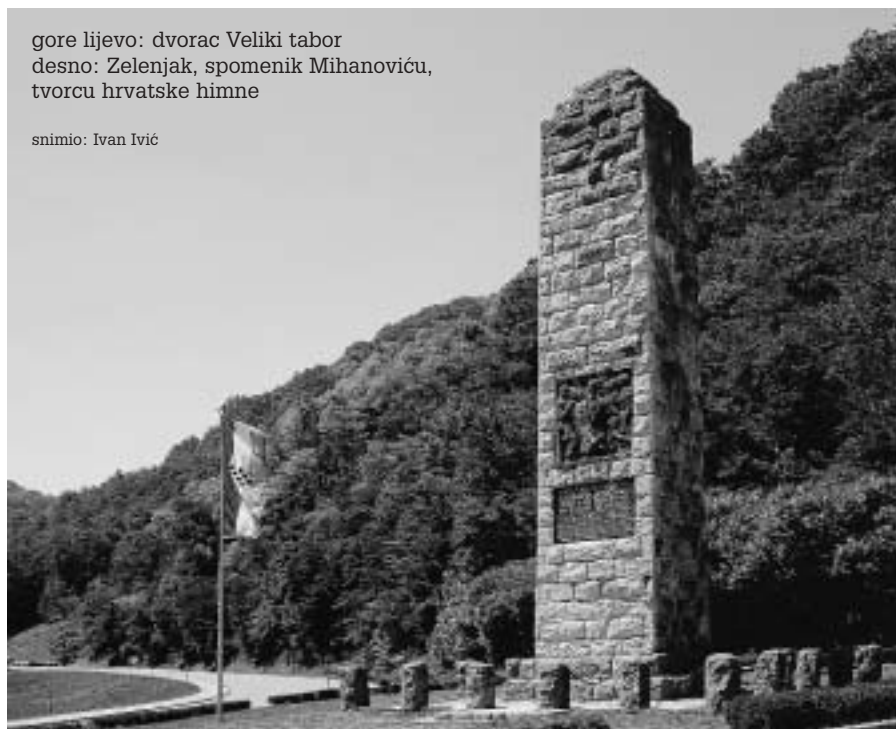
*Magla, što li, Dravu skriva.
Nije l' to naših plač turobni?
Tko li moleć smrt naziva:
Il slobodni, il su robni?*

Antun Gustav Matoš

Sabrana djela svezak treći, Ogled – Vidici i putovi – Naši ljudi i krajevi, JAZU, Zagreb 1955.

gore lijevo: dvorac Veliki tabor
desno: Zelenjak, spomenik Mihanoviću,
tvorcu hrvatske himne

snimio: Ivan Ivić

Kazne za psovke

Eine Chronik schreibt nur derjenige, dem die Gegenwart wichtig ist.

Kroniku piše samo onaj, kome je važna sadašnjost.

Goethe, Maximen und Reflexionen

Zagreb je u srednjem vijeku bio primjer tipičnog srednjeeuropskog grada. Tlocrt današnjeg Gornjeg grada napadno je sličan tlocrtu mjesta Chalon-Sur-Saon u Francuskoj. Kronika Zagreba nam otkriva duh onog vremena, način življenja i razmišljanja te organizaciju života u tadašnjim europskim urbanim sredinama. Čitajući ju, uvidamo s jedne strane da se čovjekova priroda ne mijenja i da su problemi međuljudskih odnosa vječno isti. A s druge strane smo koji puta iznenađeni pragmatizmom, kojim se ti problemi rješavaju. Gledajući redovno Dnevnik hrvatske televizije, na kojem rijetko koji dan nema izvještaja sa sudskih procesa ili o raznim optužbama, tužbama, protu-tužbama, objedama, klevetama, prijetnjama, protu-prijetnjama, dobijam dojam da se ono takozvano mračno doba ne mora stidjeti usporedbe sa današnjim Zagrebom. Priložio sam par zapisa iz sudbenosti. Možda će nekim čitaocima izmamiti smiješak na licu.

Gradski sud u Zagrebu

Grad Zagreb je «zlatnom bulom» Bele IV. od g. 1242 dobio nadležnost sudbenosti i bio izuzet od sudbenosti bana, podbana, župana i plemićkih sudaca. Već u ono doba razlikovale su se građanske (civilne) od kaznenih parnica i grad Zagreb je imao nadležnost za obje, šta više imao je i «jus gladii» (pravo mača), dakle pravo dodjeljivanja smrtno kazne. U zlatnoj buli je izričito stajalo: «nijedna presuda neka se ne svrši sa dvobojem, već neka se raspravi svjedocima i prisegom». Na sudu je kao glavni zakonik vrijedila zlatna bula od 1242 i privilegij od 1266 po kojem se određuje da zločince treba suditi «prema utvrđenom običaju vojvodine Slavonije» (to dokazuje da je Hrvatska god. 1266 imala svoje posebno civilno i kazneno pravo). U Zagrebu je vrijedio i poseban zakonik proglašen god. 1377 za vrijeme službovanja sudca Franje Markovića. Gradski sud, kojeg su činili gradski sudac i svi gradski prisežnici, redovito je sudio u utorak i petak, ako se taj dan nije održavao sajam ili

nije bio svetak. Gradski stražar je optuženika 8 dana unaprijed obavijestio kad ima doći na sud. Ako se tri puta nije odazvao pozivu onda je bio osuđen u odsutnosti i dodatno je morao platiti novčanu kaznu zbog prkosa. Uskraćivanje svjedočanstva se je kažnjavalo. Ako nije bilo svjedoka gradski sud bi ponudio optuženom da u crkvi sv. Marka svečanom prisegom potvrdi nekrivnju. Takva prisega se nije dopuštala optuženicima na zlu glasu, za koje se opravdano sumnjalo da bi mogli krivo priseći. Ako se je radilo o ubojicama i vješticama onda se je primjenjivalo oprobano srednjevjekovno sredstvo za iznuđivanje priznanja: stavljanje na muke.

Tko nije bio zadovoljan osudom gradskog sudca i njegovih 8 prisežnika, mogao je prizvati slijedeću instancu «judicum antiquorum judicum» (sud starih sudaca), koju su činili bivši gradski sudci. Stranke u parnici su se obično zadovoljile presudom tog suda. Za tvrdoglave je postojala i treća, ujedno i posljednja instanca: «tavernicale judicum». Tavernik je bio kraljev predstavnik. Instance se nisu mogle preskakati, kao dokaz služi parnica iz god. 1380, kad se je parničio jedan bivši sudac. Parnične stranke su direktno prizvale tavernikalni sud, ali ih je tavernik uputio neka prije iznesu parnicu pred «stare suce» zagrebačke.

Kazne za psovke i klevete

«Zlatna bula» grada Zagreba od god. 1242. određuje ovo: «Ako jedan građanin drugoga građanina obruži, izgrdi ili opsuje, neka uvrijeđenom plati 10 penza, a gradskoj blagajni 100 denara. Tko je tako bio tri puta kažnjen, a nije se popravio, neka mu se cijela njegova imovina zaplijeni u korist općine, a on neka se iz grada sramotno protjera kao nepoštenjak». Klevetnici su morali pred sudom svjedocima i prisegom dokazati, da je istina ono, čime su okrivili drugoga čovjeka. Ako im to nije uspjelo, onda bi ih gradski sud oštro kaznio radi počinjene klevete. Najmanja kazna bijaše globa od 25 penza, koja se klevetniku metnula za «pranje jezika» (emenda linguae). Za veće klevete bio je krivac javno šiban na «prangeru», t.j. sramotnom stupu. Najteže klevetnike kaznili bi izgonom iz grada i zapljenom imutka njihova. Gradski sud nije ipak sudio uvijek tako strogo. Obično se tužitelj zadovoljio time, da ga okrivljenik javno zamoli za oprostjenje. Gdjekada je krivac bio osuđen, da mora sjediti na «prangeru», koji se nalazio kraj velikih

vrata župne crkve sv. Marka. Najviše je gradski sud imao posla s «filarkama», t.j. s piljaricama, koje su na Markovu trgu prodavale kruh, mlijeko, sir, maslac, jaja, voće i povrće. Stojeći ili sjedeći jedna do druge često su se ove žene radi utakmice u svojoj trgovini zavadile. U takvom slučaju obično bi padale uvrede s jedne i s druge strane. Zato je gradski sud godine 1384. dao istesati kamen i na nj pričvrstiti lanac. Kamen je redovito stajao na «prangeru». Kada su se pak zavadile «filarke», onda ih je gradski sudac radi međusobna psovanja osudio ovako: Jednu «filarku» odvedoše na «Dverce» (jedna od gradskih vrata), a drugu k «prangeru». Ovoj bi onda na vrat objesili sramotni kamen, koji je morala nositi od Markove crkve do «Dverca». Ovdje bi joj kamen skinuli, te ga objesili o vrat drugoj «filarki», koja ga je morala nositi do župne crkve.

Smrtna kazna pretvorena u globu

Godine 1639 dogodilo se u Zagrebu razbojstvo na štetu građanina trgovca Jakova. Razbojstvo je počinio seljak Nikola iz Bistre, kmet pl. Ane Domjanić, koji je na javnoj cesti napao Jakova i oteo mu sve što je ovaj imao kod sebe. Tim povodom sastao se senat grada Zagreba da sudi Nikoli. Javnu optužbu zastupao je gradski odvjetnik, a prisutna je bila također Ana pl. Domjanović, koja je došla iz Bistre. Sud nije imao puno posla, jer je Nikola priznao svoju krivnju. Prema tadašnjem kaznenom pravu senat je morao krivca osuditi na smrt. Ali prisutan je bio također građanin Jakov kao neposredni tužitelj i oštećenik. Jakov izjavi da ne traži glavu Nikole, njemu će biti milije ako se krivac otkupi novčanom globom, koja će se namijeniti za nabavu oltara. Uz Jakovovu želju pristanu gradski odvjetnik i optuženikova vlastelinka Ana. Uslijed toga donio je gradski senat odluku: optuženom razbojniku Nikoli oprašta se gubitak glave, a kazna se pretvara u globu od 25 ugarskih forinti, koje se moraju uplatiti u roku od 15 dana. Pošto je Nikola počinio i druge zločine ostavlja ga gradski senat u okovima i predaje Ani pl. Domjanić, da mu ona sudi kao njegova vlastelinka (Prothocolum actorum u arhivu grada Zagreba).

Osvin Gaupp

(izvori: Rudolf Horvat: *Prošlost grada Zagreba*, Hrvatski Rodoljub 1942; Gjuro Szabo: *Stari Zagreb*, Znanje 1971)

Foto: Ivan Ivčić

Jedinstvo u mnogovrsnosti kultura

Svekulturni odbor u Voralbergu, u kojem je zastupljeno oko 16 nacionalnih grupa, koje su se u zadnjih sto godina doselile u Voralberg, upriličio je i ove godine proslavu doseljenika u Voralbergu. Misao vodilja je i ovaj put bila «Unser aller Ländle». U slobodnom prijevodu bi to glasilo na hrvatskom jeziku «Voralberg sviju nas domovina». Namjera je organizatora bila zbliziti ljude jedne drugima uz očuvanje i njegu vlastite kulturne baštine. Dakle: «Jedinstvo u mnogovrsnosti kultura». Glazbeno društvo **Ferdo Livadić** iz Samobora nas je kod prve proslave 1993. dostojno i na visokoj razini predstavilo ovdašnjoj publici. Tri godine kasnije je tu ulogu preuzela **Tamburica** iz Voralberga, a 1998. godine nam je u goste došlo KUD iz Virovitice. Ove godine nismo nikoga pozivali iz Domovine radi jednostavnije organizacije, a osim toga su Voralberžani pitali na zadnjoj proslavi: «A gdje je naša **Tamburica**?» Red je prema tome opet bio na Tamburici. U petak, prvog rujna bilo je u dvorani Blumenegg svečano otvaranje proslave. Nazočni su bili gradonačelnik grada Bregenza i zemaljski poglavar H. Sausgruber, koji je nakon kratkog govora otvorio prosla-

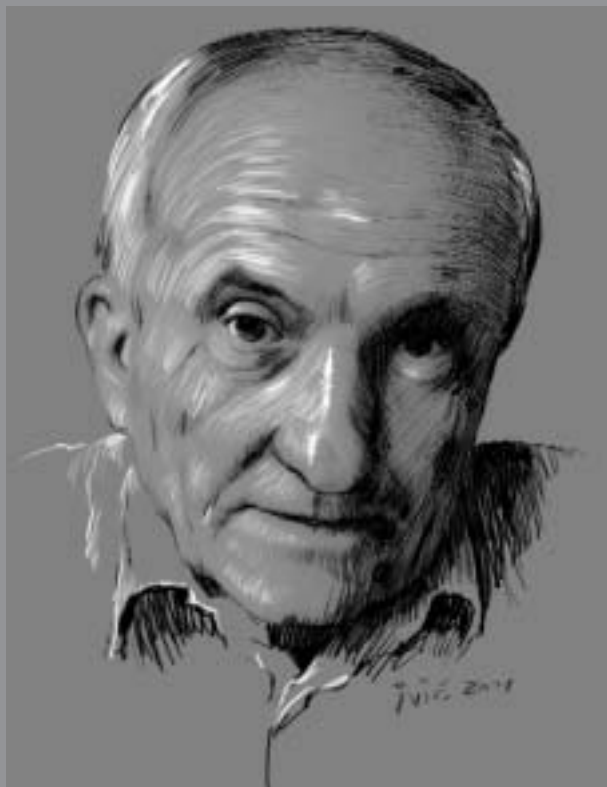
vu. U glazbenom dijelu je pored drugih triju grupa i Tamburica dala svoj udio. Slijedeći su se dan u deset sati sastale sve grupe u narodnim nošnjama pred zgradom zemaljske vlade i u svečanoj povorci krenule prema jezeru – mjestu proslave. Od jedanaest sati pa do kasne večeri su se na pozornici izmjenjivali svirači i plesači u svom šarenilu boja svojih narodnih nošnji. **Tamburica** je nastupila u dva navrata i svojom pjesmom oduševila publiku. Znamo da kod ovakvih zgoda u kulturu spada i izvorna narodna kuhinja. Mi smo se ovaj put okrenuli našem plavom moru i gostima ponudili lignje na žaru i hobotnicu na salatu. Nije izostao niti dalmatinski pršut, a za ljubitelje mesa ponudili smo ražnjice. Jelo je ukusno pripremila Mirjana Magazin i uz pomoć dva vrsna kuhara servirala oduševljenoj publici. Nije izostala niti naša kapljica. Tu se našao plavac poznatog proizvođača Ive Skaramuča sa

Pelješca. Hrvati iz Voralberga vrsni pećari domaće rakije, donijeli su svoju šljivovicu i rakiju od kruške. Po broju gostiju može se zaključiti, da je sve bilo ukusno i pitko. Nedjelja je bila kišovita. Nebo je počelo plakati kao da ga je spopala neka silna tuga. Unatoč tome, brojni posjetitelji posjećivali su naš štand, grijali se rakijom, da bi onda nešto prizalogajili i kušali vrsni plavac. Oko 12.00 sati oko našeg štanda okupila se jedna grupa i započela pjesmu koja nije prestajala do kasno poslijepodne. Vrijedno je napomenuti, da su kolovođe bile ženskog roda, što znači da emancipacija hvata korijene i u našem narodu. Na kraju treba reći, da je za sudionike bilo puno posla, ali tu je bila jedna ideja, koja nam je dala osjećaj jedinstva i tako olakšala trud.U zajedništvu se lakše diše, a u razdijeljenosti duša gine. Bilo je lijepo! Veselimo se slijedećoj proslavi.

Dr. Mato Matošević

in memoriam

VLADO GOTOVAC

Duga i teška bolest odnijela je Hrvatskoj još jednog velikana. U četvrtak 7. prosinca 2000.g. umro je u Rimu **Vlado Gotovac**, hrvatski pjesnik i filozof, veliki rodoljub i političar. Rođen je u Imotskom 18. rujna 1930. U Zagrebu je završio studij filozofije. Radio je i djelovao kao novinar i urednik na radiju i televiziji, uređivao je više časopisa. Objavio je više zbirki pjesama, priča i eseja. Hrvatska kulturna zajednica upoznala ga je kod predstavljanja knjige **Moj slučaj**, 14. prosinca 1990.g. Za Hrvatsku kulturnu zajednicu posebno značajan govor bio je prilikom obilježavanja 20-obljetnice: «Sve što je učinila Hrvatska kulturna zajednica u Švicarskoj, sav njezin rad, njegov uspjeh i njegova vrijednost, pokazala je na najneposredniji način akademija održana u povodu 20-obljetnice njezina postojanja. U malom ali starom gradiću Badenu, u prostranoj dvorani punoj svjetlosti i ljudi, naših ljudi koji tu ukoliko žive i rade, gledao sam pravo čudo: Izvodila su se komorna djela Zajca, Pejačevićke, Haydna, Matza, Grakaličke. U međuvremenima Zlatko Crnković je čitao stihove, po svom izboru. Za vrijeme pauze otvorena je likovna izložba; ulja, akvareli, crteži.

Zbog svojeg velikog hrvatskog rodoljublja, Vlado Gotovac bio je u zatvoru u dva navrata; u Staroj Gradiški od 1972. do 1976. te u Lepoglavi 1982. do 1984., a bilo mu je zabranjeno javno djelovanje u trajanju od osam godina.

U politiku dolazi na scenu 1989. godine kao suosnivač prve demokratske stranke u Hrvatskoj (HSL). U dva mandata bio je zastupnik u Hrvatskom saboru. Godine 1997. bio je kandidat za predsjednika RH, a godine 1998. osniva novu stranku (LS) i umro je kao počasni predsjednik te stranke.

Godine 1991. Vlado Gotovac postaje predsjednik **Matice hrvatske**, gdje paralelno uz politiku uspješno obnaša ovu funkciju.

Vlado Gotovac ostat će u trajnom sjećanju kao veliki rodoljub, političar visokih moralnih kvaliteta, a posebno u kulturi osjetit ćemo veliku prazninu.

Mirjana Magazin

njegovih prvih osamdeset godina

Ako upitate bilo kojeg Hrvata iz Švicarske; a i bilo kojeg Hrvata na ovoj kugli da nabroji nekoliko častnih Hrvata koji su živjeli ili žive u ovoj alpskoj zemlji dobiti ćete manje-više uvijek isti odgovor: Ružička, Prelog, Turina i – Dolinar. S obzirom na to iz koje regije dolazi i kojem stališu pripada dotični upitanik čuti ćete još neka imena; ali ovaj gore navedeni četverolist gotovo je standard. Ako budete i dalje uporno pitali, jesu li imali prilike dotičnu gospodu nedje i uživo vidjeti, dobiti ćete uglavnom negativan odgovor (pogotovu za prvu dvojicu gdje se pretpostavlja i određena dob) dok će vam za Dolinara većina reći – *kak ne, pa on je bil na našoj fešti kad smo mošta krstili – ili – pa da, on je naš počasni član, pravi je Arap za društvo, svaki put se do suza nasmijemo – ili još bolje – kak ne bi znal, pa naš klub nosi njegovo ime i redovito je prije dolazil na naše turnire.* Oni koji su malo više drukali školsku klupe kleti će se u njegovu «inteligenciju i savršeno pamćenje», a samo će ovi malo mladi **intelitukci**, pripadnici cyber-generacije primjetiti da je to danas nepotrebno i da se Dolinara može zamijeniti osrednjim računalom. Je, malo morgen, toj kutiji treba najmanje pet minuta dok se dobro «zalaufa» i obično se ne dobije ono što se traži, dok kod Dolinara to dobijete «ohne wenn und aber» za ca. 3 sekunde (to još ne može ni IBM-ov DeepBlue).

Dakle, ako vas zanima kako je, gdje i koje godine skončao Wagner, koliko je vojske Napoleon mogao pokrenuti, koliko je bio visok Paracelsus i zbog čega je car Franjo Josip morao izučiti bar jedan zanat, pitajte Dolinara i on će vam dati najzanimljiviji odgovor, a kako je primjetio jedan njegov suvremenik – ako i ne zna, Žarko će nešto izmisliti. Ako ne znate što su pihtije, merdevine, čakšire, patos, astal, fijoka... opet ste kod njega na pravoj adresi.

Ne daj Bože da tražite neki podatak o sportskim rezultatima Banovine Hrvatske; nećete ga naći na cijelom Internetu, ni najbolji pretraživači vam tu ne mogu pomoći. Ti podaci leže uredno zabilježeni (rezultati potcrtani crvenom olovkom) u Dolinarovim bilježnicama iz mladenačkih dana, isto kao i svi isječci iz novina njegovih vrhunskih sportskih rezultata. Na požutjelim novinskim papirima grubog rastera smješi nam se mladić s HAŠK-ovim grbom na prsima. U tome je Dolinar svjetski rekorder: briljantan znanstvenik, vrhunski sportaš i prijatelj malenih i obespravljenih. Iako je bio smrtno zaljubljen u englesku tradiciju i kulturu, habsburšku pedantnost, paragvajski melos, disciplinu banovinskih službenika, Lao Tseovu mudrost, don Boscovu plemenitost, Paljetkove balade, stas Sophie Loren – nikad nije za-

U društvu s nobelovcem hrvatskog porijekla dr. Lavoslavom Ružičkom....

...češkim atletičarem Emilom Zatopekom u Pragu...

...s Krnjevićem i Torbarom.

boravljao svoju domaju. Kad bi se u Riehenu ugasila i posljednja svijetla, pokušavao je izbjeći «krckanje» da bi što bolje mogao čuti glas spikera s Radio Zagreba «skidajući» pojedine emisije na vrpce koje su danas, po samo njemu znanom kriteriju, arhivirane negdje u njegovoj **baraci**. Ima ih na stotine. Dobar dio noći «popapala» mu je i ljubav prema fotografiji, a nekoliko stotina video-vrpca čuva zapise koje je njegov «zoom-objektiv» hvatao po cijeloj kugli zemaljskoj; od Čilea i Argentine (ej Boduli) preko Amerike, Australije, Kine, Pariza, Banove Jaruge... Nema tog mjesta u lijepoj našoj, Švicarskoj gdje nema barem neku sekvencu zabilježenu na celuloidnu vrpcu (ili magnetsku). Stotine raznoraznih priredbi, koncerata, otkrivanja ploča, izložbi, krstitki...

O njegovoj zbirci potpisa bolje da i ne pišemo; trebalo bi nam neko liko tisuća strana. Aj'mo onda nešto napisat o slikarstvu. I tu će nas Dolinar ispreskakati i «rasturit ko dete zvečku». Govoreći o svojim Hlebincima neće se zaustaviti samo na likovnom, na kompoziciji, boji, poruci... već će pokušati prodrijeti dublje, u genetsko – opa, stani malo, bolje da ne načinjemo tu temu, dublja je od svih dravskih pritoka na slikama Mije Kovačića. Hoćemo li o glazbi? Ne samo da savršeno poznaje sve žanrove glazbe, nego je svojim glasom, starim domobranskim pjesmama, uveseljavao plejade naših gastića; i to do kasno u noć, a suradan se kolegama na fakultetu tužio da će mu otići glas od predavanja. Kad sa svojim pajdašima u Zagrebu u Novoj Vesi zagrmi «Do nebesa nek se ori» svećenik odmah donosi litricu na pjevalište.

Mogli bi ovako pisati godinama i uvijek bi se moglo još nešto nadopuniti, ali dajmo gosponu Dolinaru šansu da nam to ispriča za narednu obljetnicu; kad bude slavio devedeseti. A do tada – kao što kaže pjesnik – da si mi dobro starče (Milovane), Boga moli ostavi megdane, sve je prazno sve će u prah doći, grije plači, valja Bogu doći.

Ivan Ivić

Prof. dr. Žarko Dolinar rodio se u Koprivnici 3.07.1920. godine. Diplomirao na Veterinarskom fakultetu u Zagrebu 1948., gdje je i doktorirao s tezom «Osobitosti redukcije lisinjače» (1959). Od 1961. radi u Zavodu za Anatomiju Medicinskog fakulteta u **Baselu**. Izvanredni je profesor Medicinskog fakulteta (1969.-1985.), te predavač na Stomatološkom fakultetu (1978.-1983.) u **Baselu**. Uz anatomiju, bavio se istraživanjima s područja histologije, patologije, i membrilogije, a znanstvene radove objavljivao u hrvatskim i stručnim inozemnim edicijama. Sportsku karijeru započeo u Novom Sadu 1934., nastavio u Ljubljani (1935.-1936.) i u Zagrebu (od kraja 1936.). Od 1939. član je HAŠK-a, kojem donosi prvenstvo u pojedinačnom natjecanju za **Hrvatski kup** u Bjelovaru 1941. Iste godine osvojio je prvo mjesto i na međunarodnom turniru u **Berlinu**. Od 1941. do 1945. višestruki je prvak NDH i reprezentativac u devet međudržavnih mečeva (protiv Slovačke, Mađarske, Njemačke i Rumunjske). Poslije rata višestruki je prvak Jugoslavije, na svjetskim prvenstvima nastupio osam puta i osvojio osam medalja (**zlatnu** u igri parova s **V. Haranggozom** 1954. u Londonu). Jedan je od utemeljitelja prve svjetske sportske federacije **Swaythling Club International** (Stockholm, 1967.). S **Vladimirom Prelogom** kao počasnim predsjednikom postaje predsjednik **Akademije of Sports Sciences** (Fukaya, Japan, 1991.), te voditelj međunarodne organizacije **Sports Science Committee** i **Table Tennis Faculty** u Londonu. Kao kolekcionar skupio bogato zbirku umjetničkih predmeta, likovnih djela, te rukopisa i autografa. Suosnivač je prvog ogranka **Matice hrvatske** u Švicarskoj i njezin predsjednik (Basel, 1967.), počasni predsjednik **HKZ-e** u Švicarskoj (1989.), te osnivač **Almae Matris Alumni Croaticae** (Zürich 1989.). (*Globus*)

Ilustracija: Ivan Ivić

Lovranske vile, odmor za dušu i tijelo

Uzdruž hrvatskog dijela Jadranskog mora, na žalima Opatijske rivijere, leži grad prepun povijesti koja čeka da bude ponovno otkrivena. Srednjovjekovni grad Lovran, smješten na obroncima planine Učka, poznat je po svojim vilama i vrtovima, sagrađenim u kratkom vremenu krajem prošlog stoljeća. Ističe se po svojoj srednje europskoj mediteranskoj arhitekturi sa primjesom romantike i jedinstvenoj eleganciji kao djelo poznatih bečkih i talijanskih arhitekata. Vrijedna je spomenička baština ponos Lauriane, no to su i okolne šume pitomih kestena, čuvenih lovranskih maruna i trešnje posebnog okusa. A specifičan aromatičan miris što se osjeća u svakome kutku ovoga gradića, miris je razgranatih lovora. Lovran je započeo svoju turističku tradiciju kao ljekovito utočište austrougarske aristokracije, zahvaljujući svom geografskom položaju gdje se dodiruju Mediteran i centralna Europa, te svojim raskošnim raslinjem i zdravom klimom tokom cijele godine. Raskošne lovranske vile, nekadašnje zimske rezidencije ili ljetnikovci turista, okružene parkovima i vrtovima prepunim velevjetnih magnolija, palmi, pinijskim, crnika, čak i cedrova, danas su luksuzni turistički objekti.

Kako često pokušavamo pobjeći od zamorne i stresne svakodnevnice? Nedostatak vremena je naš stalni problem u svijetu u kojem žurimo s jednog sastanka na drugi i u kojem se međusobno i ne primjećujemo. Nedostaje nam vrijeme za nas same, za naše prijatelje i obitelj, za stjecanje novih prijateljstava, upoznavanje drukčijih kultura, razmjenu iskustava i stvaranje trajnijih i kvalitetnijih veza. Putujući u takvom raspoloženju zaustavljamo se kod Lovranskih vila. Obnovljene rezidencije u vilama Adela, Guerra i San Giovanni, smještenim uz more i okruženim parkovima, pružit će Vam prekrasne trenutke odmora sa smještajem, te kulturno rekreativnim sadržajima skrojenim prema Vašim željama. Ovaj jedinstveni položaj sa prekrasnim pogledom na Kvarnerski zaljev i obližnje otoke, predstavlja sklad ljudske kreativnosti i prirode koji odiše duhovno, pa čak može se reći i religioznom atmosferom.

Uronjen u zelenilo šuma i plavetnilo mora inspirirao je svojom ljepotom mnoga srca, a zaljubljeni udomljavali obdarujući njihovu ljubav neobičnom snagom. Tako je i ljubav lovranskog kapetana i lijepe Adele, španjolske pjevačice, bila okrunjena srećom i ljepotom u njihovom domu, vili Adela. Nakon kapetanove smrti Adela je svojim pjesmama nastavila ispunjavati vilu, Lovran i srca Lovrinaca.

Oslušnete li, u tišini vile Adela osjetit ćete zvukove ljubavi. Izgrađena je 1905. godine, u samom srcu Lovrana, uz samu obalu mora, okružena vrtom. Tko dođe u Lovranske vile, postaje ne samo gost, već i član obitelji. Svatko se može uključiti i sudjelovati u uređenju i vodenju imanja i vrtova, ili pak u pripremanju hrane. Nudi se branje kestena u listopadu, a isto tako i tradicionalno kušanje mladog vina na Martinje. Tko želi putovati, nadohvat ruke nalazi se nekoliko najljepših nacionalnih parkova: Plitvička jezera, Brijuni, Kornatski arhipelag i Risnjak. Još uvijek su blizu i antička blaga Pulske arene i jedan od najočuvanijih spomenika ranog kršćanstva – Eufrazijeva bazilika.

Vila Guerra smještena je u prekrasno osmišlenom predjelu lovranskih parkova i njeni su vrtovi neposredno povezani s obalnim pojasom. Mala luka omogućava jedrenje od same vile prema drugim djelovima Opatijske rivijere i otoku Krku. Vilu je projektirao i gradio majstor Atillo Maguolo i ovo je, nema sumnje, jedna od njegovih nahljepsih vila u Lovranu. Izvorno je bila obiteljska stambena vila, a danas ima kapacitet da postane mjesto za boravak, konferencije i sastanke.

Vila San Giovanni je dvokatnica sa visokim potkrovljem, smještena pokraj vile Adela, koju je sagradio isti majstor Atillo Maguolo u secesijskom stilu. Vila je pogodno smještena blizu centra sa neposrednim pogledom na more i zaštićena od ulične buke. Nekada vlastita plaža nalazi se neposredno ispred vile ispod morske promenade – Lungomare. Tu su dvije novouređene rezidencije: Zelena, u kojoj prevladava klasičan stil i Orjentalna.

Gospodarstvo Oraja je tipično i tradicionalno obiteljsko gospodarstvo s malim dvorištem, bunarom, dijelom vrta na gornjoj terasi, zemljištem u više nivoa, sa različitim vrstama povrća, vinogradima i šumarcima. Zapremnina gospodarstva je oko 20'000 kvadratnih metara. Tradicijska kuća za odmor ima tri razine: konobu, prvi kat s kuhinjom, pred-

sobljem, malom i velikom kamarom. Na drugom katu su dvije kamare. Oraj je posjed sasvim poseban po tradicionalnim suhozidinama, obnovljenim maslinikom, pitomim šumama, vidikovcima i špiljama. Tu možete doživjeti jedinstveni spoj mora i planine, bogatstvo mediteranske klime i miris lovora. Oraj je idealan izbor za male grupe gostiju, one koji žele doživjeti tihi odmor, opuštanje i oporavak u tišini i prirodi, te za razne seminare i strateške poslovne sastanke, rekreativne i zdravstvene programe, kreativne aktivnosti. Oraj je sinonim za kreativno življenje. Tokom cijele godine Vi se kao gost možete pridružiti otvorenom likovnom studiju, pripremi tradicionalnih jela, keramičkom studiju, prikupljanju ljekovitog bilja, berbi lovranskih maruna, berbi trešanja, pripremi slastica, pikniku na Oraj, raznim seminarima, ili pješačiti po stazama Učke.

Mali seoski puteljci povezuju Oraj sa susjednim imanjima, ali postoje također i prečice do mora, Lovrana ili Medveje. Slični puteljci vode prema vrhovima Učke i pastirskim imanjima na najvišoj terasi.

Svatko tko dođe u Oraj i Lovranske vile, osjećat će se dobrodošlo. Ne može se pronaći ni jedan razlog zbog kojega ne doći i ne vidjeti ova prekrasna izdanja rezidencijalnih vila i još autentičnijeg krajolika. Vaše je slobodno vrijeme blago koje treba uzgajati i čuvati. «Dopustite da Vam pomognemo opustiti se i naći unutarnji mir. Učinite Lovran našom katedralom mira, sreće i radosti. Dodite u Lovran i postanite članom naše obitelji koja neprestano raste» riječi su gosp. Vjekoslava Martinka, vlasnika rezidencija, u kojima su svi razlozi pretočeni kroz svu ljepotu ovog prekrasnog kraja i gdje ne postoji «ne», nego samo «da». Da, dodite i postanite još jedan član, novi član ove obitelji.

Globtour Zagreb će Vam organizirati dolazak i savjetovati kako put u Hrvatsku pretvoriti u nezaboravan doživljaj.

Info: **Globtour Zagreb**, Trg N.Š. Zrinskog 1, 10000 Zagreb, Tel. 00385 1 481 00 19/20/21

Nama je dobro!

Nama je više ili manje dobro! Pobjegli smo svojevremeno od nepravdi, od sistema jednoumlja i mi smo za svoju Domovinu postali stranci. Mi smo oni, koje domovina treba i voli (ili ne voli), no mi volimo svoju jedinu, dragu nam Lijepu našu!

Mnogi od nas su znojem ruku svojih, pameću i upornim radom uspjeli stvoriti krov nad glavom i osigurati sigurnu budućnost, da ne kažem starost! Da li ćemo je i uživati? Koliki od nas su svojim u domovini omogućavali preživljavanje redovitim ili povremenim financijskim priložima, a djeci svoje rodbine redovitim mjesečnim doznakama omogućavali školovanje i studije? Iz te prakse se davne 1985. godine rodila ideja osnivanja međunarodne zaklade u korist nadarenih, siromašnih hrvatskih studenata. Nade su bile velike, potrebe još veće i naše meko srce je žudilo, a mozak snovao, kako će po cijelome svijetu raseljeni Hrvati to prigrabiti i kao izazov i kao melem na ranu, da onima koji dara imaju, a moći nemaju, pomognu svojim priložima.

Takva zaklada sa sjedištem u Švicarskoj (predsjednik Prof. Nieberding u Antverpenu), a u korist studenata u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, morala je garantirati pred švicarskim vlastima statutima i materijalno. Svake godine moraju se napraviti izvješća rizničara po švicarskim propisima knjigovodstva i ista poslati na Ministarstvo unutarnjih poslova, kao vrhovni organ kontrole.

U Domovini smo stvorili cijelu plejadu preporučitelja. Pravila utvrđuju, da svaki zahtjev za pomoć mora biti popraćen preporukama od jedne civilne osobe od ugleda i jednog svećenika. Tako smo kroz protekle godine sakupili pozamašan broj naših direktnih suradnika u Hrvatskoj i BiH (od običnih ljudi do akademika, biskupa i dr.).

Stasali smo u ono doba, kada je sam naziv «hrvatski» bio tumačen neprijateljski u rodnoj domovini. Doživili smo, da nam jedan obrtnik u Zagrebu nije htio ili nije smio, bojao se, napraviti nam značke sa švicarsko-hrvatskim grbom, jer kako reče «nema zvijezde». Našim dopisima u Njemačku, Kanadu, SAD, Australiju širio se i krug naših prijatelja koji nas i danas podupiru.

Nama ide dobro! Ima ljudi koji malo trebaju. Ima i onih drugih. Ima, bilo je i biti će u svim sistemima (i diktaturama i demokracijama), puno, puno više sirotinje nego privilegiranih i bogatih. Valjda je to tako Bog odredio? Bogu su, ali, bliži siromasi? Ili...?

Tako, u ono doba «Titovih stipendija» počeli mi razmišljati. Bogu ugodno... Dobro... Siromašni, nadareni, hrvatski, brojna djeca iste obitelji, neki bi mogao s malo naše pomoći možda jednom «Nobelovac» postati?...Kako? S kim? Misionari po cijelome svijetu...? Polovica Hrvata živi po čitavom svijetu, zar ne bi mogli...? Zar ne bi ta polovica među kojima je i niz bogatih...? Pa za makar mali broj onih uokruženih pod «nadareni, siromašni iz obitelji sa puno djece»...Zar se za taj, nadamo se, ne tako veliki sloj pretendena...? Vjerovali smo i vjerujemo i danas nakon 16 godina!

Na početku smo imali zamah oduševljenih. Stvaraju se društva plemenitih u korist FOHS-a, a da o pojedincima i izdašnim svotama ne govorimo. Zahtjevi ... potrebe ... preporučitelji od ranga i klanga... Nove ideje... Studentske večere... Izložbe...

Pokloni slikara i kipara FOHS-u; Runtić (sve što je izložio nam ostavlja), Matulec, naš stipendista akademski minijaturni kipar Pešorda (ostavlja puno), Periša... zadnjih godinama pomalo nas sram, kao da radi samo za... !

Nova, demokratska Republika Hrvatska. Razmišljamo na koga prenijeti našu zakladu? Ministarstvu znanosti, kulture i športa – akademit Pavletić...? Sveučilištu, sa već postojećim strukturama, ili da sve prebacimo u Hrvatsku na neku našu ispostavu? I ništa od toga. Godine prolaze, domovinski rat hara. Podupiratelji sve uporniji. Stipendiramo 23 studenta! Divno. Zahtjeva sve više? Kako? Zašto?

U dosadašnjem pomaganju iz Švicarske nas je daleko najviše. Nema članstva FOHS, no svatko tko dadne i najmanji prilog sa svojom adresom postaje naš jednokopirni član. Imali smo do sada ogroman broj adresa, članova ili podupiratelja. Puno, na stotine se sa promjenama adresa izgube. Stalno i na sve adrese šaljemo pozive na studentsku večeru, isto tako izvješće nakon toga, ali nam se na našu žalost svaki put vraćaju pisma «odselio bez naznake nove adrese».

FOHS je do sada stipendirao preko dvije stotine studenata svih fakulteta i na svim sveučilištima po Hrvatskoj i BiH. Više manje su svi završavali u redovnim rokovima. Neki su postali u međuvremenu vrijedni stručnjaci, političari, predsjednici općina, vojni liječnici u domovinskom ratu, itd., što nam čini veliko zadovoljstvo.

Davati je puno ugodnije, lakše i prihvatljivije, nego li primati ili trebati nečiju pomoć. Da i danas još uvijek postoji neizmjenjena potreba, nema sumnje. Možda i veća, nego je to bilo prijašnjih godina. Zašto? Odgovora nemam. Ili ga imam, ali mi ga je teško staviti na papir. Ja bih rekao, vlade se mijenjaju, a problemi ostaju, ljudi se bore više za svoje probitke, nego za opći boljitak. Po onoj Krležinoj «majori su na nebu i zemlji majori...»

Ne smijemo posustati. Nama je dobro! Podijelimo dio našeg dobra sa onima kojima je to potrebno! I nije to teško! Ne treba se odreći, nego maloga dijela našeg zalogaja! Mi smo prezasićeni, možda nam baš taj ulomak od zalogaja ne treba? Manje će biti i srčanih i inih poteškoća u zadovoljnom ljudskom tijelu!

FOHS živi, FOHS će nas nadživjeti! Pri kraju smo jedne zamisli objedinjavanja sličnih plemenitih fondova. Možda i vrlo brzo stvorimo definitivni polog na banci koja nam ponudi najveće kamate, kako bi istima pokrivali iznose stipendija, a glavnice čuvali za vječnost. Nakon realizacije te zamisli, nadamo se biti samo prijatelji i prestati sa daljnjom prošnjom. Od sadašnjih ca. 300 aktivnih članova, neki su zavrijedili pravo trajnog člana odbora ili su počasni članovi i ostaju kao stalni članovi u Upravnom odboru. Mogu biti delegati na godišnjom

skupštini zaklade pri banci, gdje ona bude u budućnosti definirana, ili u Nadzornom odboru.

Kod ostvarenja te zaklade svi, baš svi koji su aktivni učesnici stvaranja i podupiranja zaklade, biti će uvršteni u članstvo osnivačelja zaklade FOHS i kao takvi imaju doživotno pravo članstva u Upravnom odboru.

Naš konto je trenutačno kod UBS, 2000 Neuchatel, Asocijacija

En faveur d'étudiants croates Nr. C. 290 600440. J 1 M.

U doba kada je FOHS oživio, Hrvatska kulturna zajednica je bila jedina udruga Hrvata. Od samoga početka do danas, odlukom Glavnog odbora iz 1986. godine, potpomažu nas redovito jednogodišnjom pozamašnom sumom. HKZ je naš prvi stalni član kao Udruga i, bez obzira na smanjenu visinu priloga, to će ostati i u budućnosti. Pridruženi član je također i u početku domovinskog rata stvorena PRO CROATIA, koja se kroz protekle godine pokazala vrlo širokogrudnom. S njima smo u pregovorima stapanja u jednu udrugu, sa isticanjem obaju amblema i imena. Apelirali smo pismenim putem i na Fond za stipendiranje studenata pri HSK-u, kao i pri Društvu hrvatskih liječnika, koji su inspirirani FOHS-om ostvarili slično.

Ne bi bilo ludo kada bi se mnogobrojne udruge Hrvata u Švicarskoj sjedine i postale jedna jaka i bogata! «Složna braća kuću grade, a nesložna i jednu razgrađuju!» kaže stara poslovica. Mi stojimo raširenih ruku za dogovore sa svima koji žele dalje raditi i djelovati u sličnim humanitarnim pothvatima.

Rizničar FOHS-a

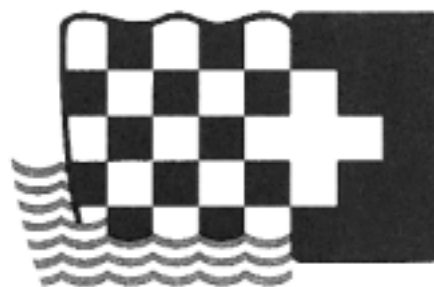
Dr. med. Vlado Šimunović

Iz pravilnika udruge FOHS:

Zahtjev za dodjelu stipendije mora biti upućen na Direkciju dobrotvorne udruge FOHS sa slijedećim dokumentima:

- Ispunjeni upitnikom kojeg student prijavlja kod Direkcije
- Dvije pisane preporuke uglednih sunarodnjaka od kojih jedan treba biti svećenik, a obojica trebaju osobno poznavati studenta i njegove obiteljske i druge prilike
- Diplome tri zadnja razreda školovanja ili popis ocjena položenih predmeta na odslušanim godinama fakulteta

FOHS Fond hrvatskih studenata

RIJEČ, PJESMA I PLES ŠIBENSKOG KRAJA

U petak, 28. travnja 2000.g. u St.Gallenu, u crkvenoj dvorani u Bruggenu priređena je večer riječi, pjesme i plesa šibenskog kraja. Večer je organizirala Hrvatska kulturna zajednica – ogranak «Istočna Švicarska» u suradnji s Hrvatskom katoličkom misijom i učenicima Hrvatske dopunske škole. Gosti večeri bili su KUD «Koledišće» iz Jezera na otoku Murteru koje je u ovoj 2000.g. obilježilo 30-obljetnicu djelovanja, kao književnik Josip Tomin-Jezeranin.

Na početku programa nekoliko dječjih plesova i pjesama iz Jezera pod nazivom «Kolo, kolo išunajca» izveli su učenice i učenici HDŠ kantona St.Gallen, inače članovi folklornih skupina pri Hrvatskoj katoličkoj misiji St.Gallen. Nakon nastupa mladih folklorša književnik Josip Tomin-Jezeranin predstavio je šibenski kraj, njegove kulturne i prirodne znamenitosti s naglaskom na osobitu ljepotu i jednostavnost Šibenske katedrale i prirodnu ljepotu i prepoznatljivost osobitosti otoka ovoga kraja. Predstavio se i s nekoliko pjesama na književnom i čakavskom iz svoje 5. zbirke «More u srcu – libar puka jezerskoga».

Članovi Koledišća izveli su tri scene starinskih običaja, pjesama i plesova jezera pod naslovom: Blagdansko Koledišće; Darovnice – dio jezerskog pira (svadbe) i Jezerski mornarski bal. Po svršetku programa prijatelji priredbe uživali su u dalmatinskim specijalitetima koje je organizirao ogranak HKZ IS iz St.Gallena. Gosti iz Jezera KUD «Koledišće» donijeli su nam prospekte i suvenire, što je posebno obradovalo posjetitelje. Uz dobro posjećenu priredbu, posebno smo mogli pozdraviti i gl. tajnika iz Veleposlanstva RH u Bernu gospodina Josipa Špoljarića, kao i predstavnike HKM i udruuga iz St.Gallena.

Sutradan, članovi Koledišća u Joni su izveli kratak program za Švicarce i Hrvate pred kat. crkvom u Joni (gdje se održava redovna nedjelja sv. misa za Hrvate). Za vrijeme sv. mise gosti su odpjevali nekoliko starinskih jezerskih prigodnih crkvenih pjesama na staroj čakavici.

Poslije sv. mise, za goste su domaćini iz Jone pripremili ručak i uz prigodnu riječ fra Vlade Ereša oprostili se od gostiju iz Hrvatske koji su otputovali s divnim dojmovima u srcu i na-

dom da će se ponovno susresti na nekoj budućoj «fešti».

Zahvaljujemo se i svim domaćinima koji su ugostili ovako veliki broj izvođača, sudjelovali na priredbi i pravovremeno doveli goste na određite. HVALA!

Nenad Milin

KUD «Koledišće» Jezera, otok Murter

U prelijepoj pitomoj uvali na jugoistočnoj strani otoka Murter, najnaseljenijeg otoka šibensko-kninske županije, smjestila su se Jezera, mjesto ribara, mornara, ronilaca, kamenoklesara, težaka, turističkih djelatnika. Mjesto broji 1000 stanovnika. Prvi put se spominje u pisanim dokumentima 1298.g. no mjesto je puno starije. Naselili su ga Hrvati odmah pri njihovu dolasku u ove krajeve, a nađeni su i grobovi Ilira koji su prije obitavali.

U mjestu se stoljećima njegovala pismenost na pučkom jeziku, a osobito su brojni spisi i oporuke na glagoljici. I danas živi pisana riječ na jezerskom jeziku najviše zahvaljujući poeziji Jezeranina Josipa Tomina.

Najsnažniji kulturni zamah Jezera dobivaju 1970.g. kad je započelo djelovanje kulturno-umjetničkog društva «Koledišće» nazvanog po starom jezerskom trgu gdje se oduvijek plesalo, pjevalo i okupljalo. Danas «Koledišće» broji u folklornim, plesnim, pjevačkim, dramskim, recitatorskim, glazbenim...skupinama i glavni je čimbenik jezerske kulturne prepoznatljivosti. Od osnivanja do danas kroz «Koledišće» su prošle generacije Jezera najviše u folklorno-plesnim skupinama. Nastupi ovih skupina nižu se na smotrama, festivalima, susretima diljem domovine i inozemstva gdje «Koledišće» predstavlja pučku tradiciju svojega mjesta, županije i domovine.

Spomenimo neke: Međunarodni dječji festival – Šibenik; Smotre folklor Dalmacije – Metković; Smotre hrvatskog folklor «Vinkovačke jeseni» i «Đakovački vezovi»; Međunarodne smotre folklor – Zagreb; Međunarodni dječji festival – Ankara; Međunarodni festival folklor – Voiron (Francuska); Međunarodni festival folklor – Dubnica nad Vahom (Slovačka); brojne radio i televizijske emisije snimljene o jezerskim običajima, pjesmama i plesovima od kojih je ethno-film «O Jezera mjesto ukraj mora» dobio priznanje

na međunarodnom festivalu takvih filmova u Francuskoj. Priznanja i nagrade rese prostorijske KUD-a «Koledišće» u Domu Jezerana i možemo slobodno reći da je ova udruga jedan od bisera hrvatske pučke kulture.

RODNOM KRAJU

Tamo
Gdje su se jučer
Sure hridi opirale
Naletu vjetra
I valova
Danas
Pod suncem cvjeta
Ružmarin i kadulja,
A luka
S mjesecinom
Tone u noć.

Tamo
Gdje će se sutra
Jutarnji zraci
Rasuti kao srebro
Po površini mora
I gajete
Naduvenih jedara
Isploviti iz školja
Ispraćene
Krikom galebova.

Tamo
Gdje umorni barbe
I noštromi
Zadnji put
Napuštaju palube
U povratku
Rodnoj obali.

Daleko
na otočiću
što prkosno
izranja iz dubine,
tamo je – svijeno oko uvale,
moje selo,
s odrazom
crvenih krovova
u smaragdno
prozirnom moru.

Josip Tomin, književnik

Sabor 2000

Godinama se na Saborima HKZ-e događaju uvijek iste situacije, bez obzira koliko si organizatori daju truda. Ova godina nije donjela promjene. Manje-više uvijek isti ljudi iz navodno «najvećeg» ogranaka, ponovno su svojim, blago rečeno, nepristojnim ponašanjem ometali tijek Sabora. U jednom su zasigurno najveći - u planskom stvaranju nereda i upornosti kojom to čine. Poučeni prošlogodišnjim iskustvom, organizatori su ove godine na ulaz postavili čovjeka iz osiguriranja, koji je propuštao samo one ljude, koji su predočili ulaznicu sa osobnim imenom. Iste je izdavao NO; crvene za redovne članove sa pravom glasa, žute - bez prava glasa - za članove koji već dvije godine nisu podmirili svoju člansku obavezu. Vjerovatno ne moramo posebno naglasiti, kako su u posjed u žutih ulaznica bili upravo ljudi iz «najvećeg» ogranaka. Troje, od četvero, isključenih članova, također se pojavilo i vrlo agresivno zahtijevalo da budu pušteni u dvoranu. Iz solidarnosti prema trojici, većina žutih ostala je također pred vratima.

Sabor je započeo. Predsjednik Matarčić je pozdravio prisutne i zamolio da svi zajedno uz glazbenu pratnju HGD «Tamburica» otpjevamo našu himnu. To je bio jedini lijepi trenutak cijelog Sabora i mi se srdačno zahvaljujemo umjetnicima.

U međuvremenu žuti pred vratima razvijaju posebne aktivnosti. Kada su shvatili kako će Sabor biti održan i bez njih, ipak se odlučuju ući. Međutim, umjesto da zauzmu mjesto i budu tihi, neki prilaze veleposlaniku i s njim ponovno izlaze iz sale. Što se događalo u predvorju, saznali smo tek po završetku Sabora. «Najveći» su toliko galamili, da je personal kuće namjeravao pozvati policiju. Pod takovim pritiskom gospodin Veleposlanik moli g. Matarčića za razgovor, čime se Sabor ponovno prekida. Predsjednik Matarčić prenaša molbu Veleposlanika da se i isključeni članovi puste u salu. Za ljubav mira u kući, većina ipak odlučuje da se i trojki dozvoli pristup kao promatračima. Dobra volja većine prisutnih nije ni ovaj puta pridonjela miru u kući. Tužitelji društva, njih 17, kontinuirano upadaju izjaviteljima u riječ,

tematizirajući konflikt kojeg su sami prenijeli na švicarski sud i time u javnost. Pa kada su odlučili da nama Hrvatima, po neznama koji puta u povijesti, ponovno moraju suditi stranci, zašto sada nisu spremni mirno sačekati odluku te institucije?

Čuli smo od «najvećih» kako navodno drugi ogranci neznaju pravu istinu. Onda su tu «istinu» ispričali nekoliko puta. Ništa nije koristio govor predsjednika ogranaka Bern, koji je kazao: *«Maločas ste rekli gospodo da priznajte ovu Zajednicu, da ste njeni članovi. Htjeli ste ući u dvoranu, dozvolilo vam se. A tužili ste znači sami sebe. Tužili ste mene, tužili ste sve članove u nekoliko posebnih procesa. Tužite Kulturnu zajednicu. Zar mislite da je meni lijepo sjediti ovdje među vama koji ste me tužili? Tražite smjenu ljudi izabranih na prošlogodišnjem Saboru. Oni su gospodo izabrani od nas, kao što je bio i pokojni Tuđman. Umro je, a da nije, bio bi još predsjednik. Iduće godine su ponovno izbori, pa ćemo ih smijeniti ako ne valjaju, ali dajmo im šansu... Ali nama nitko ne valja. Govorim vam svima, 6 ogranaka gospodo stoji iza ovog odbora, šest ogranaka! Nemojte ih vi omalovažavati. Ako stvarno želite otići iz ove Zajednice, pa onda idite u miru, osnujte još jednu Zajednicu. Vi ste već napravili svoje male DO, svoj NO, napravili ste sve kao i Srbi što su napravili svojevremeno. Gospodo iz Upravnog odbora, Vi imate podršku nas šestero, a oni neka odluče kako znaju.»*

O pametnim i konstruktivnim prijedlozima Upravnog odbora i članstva, nije se uspjelo niti razgovarati, a kamo li donjeti neki zaključak. Glasovali su «žuti» bez prava glasa, a isključeni su dizali čak dvije ruke. Nekoliko puta se pozivalo da se porazgovara o vrlo konstruktivnom i razumnom prijedlogu gospodina Mišića. Uzalud! Sabor je još jednom, nadamo se posljednji puta, prošao u znaku «najvećeg» ogranaka, koji zna samo ultimativno zahtijevati, ali ne i pridržavati se obaveza. Pripremajući Sabor 2000 UO zamolio je sve ogranke da pošalju svoja godišnja izvješća o radu u protekloj godini. Ogranci Baden-Zürich i Zürich-Winterthur oglušili su se na taj poziv, a osporavaju i uvid u financije (već nekoliko godina za redom na god. skupštinama «najvećeg» ogranaka izvještaj kasirera nije odobren!?).

Umjesto toga izdali su po drugi put svoje vlastito glasilo «Male društvene obavijesti», zaoštravajući i produbljujući postojeću krizu. Ako su se odvojili od Zajednice ili im je to namjera, bilo bi pošteno i pristojno da o tome obavijeste ostale ogranke i članstvo Zajednice. Ako im to nije namjera, onda bi po svim pravilima pristojnog i demokratskog ponašanja (na koje se inače glasno pozivaju) trebali objasniti većinskom dijelu Zajednice zašto se tako ponašaju i zašto odbijaju razgovor i suradnju. Zar je stvarno moguće da im je stalo samo do imena i glasila Zajednice, kako je nakon Sabora 1999 izjavio jedan od njih, a da im je ostatak Zajednice nevažan?

Kako rekosmo, i ovaj je Sabor prošao kao i mnogi dosadašnji. Maratonski - osim prihvaćenih izvješća upravnih tijela od strane redovnih članova (crveni listići) - bez konkretnih zaključaka i planova, nedovršeno. Salu smo mogli koristiti samo do određenog vremena! Normalnim ljudima i društvima dovoljno je i puno manje vremena, da naprave puno više. Hoćemo li mi ikada biti među njima?

*Dr. med. Vlado Šimunović,
predsjednik Nadzornog odbora*

Dunja Gaupp

Zlatica Stanek

*O, ta uska varoš, o, ti uski ljudi,
O, taj puk što dnevno veći slijepac biva,
O, te šuplje glave, o, te šuplje grudi,
Pa ta svakidašnja glupa perspektiva!*

*Čemu iskren razum koji zdravo sudi,
Čemu polet duše i srce koje sniva,
Čemu žar, slobodu i pravdu kada žudi,
usred kukavica čemu krepost diva?*

*Među narodima mi Hrvati sada
Jesmo zadnji, robovi bez vlasti,
osuđeni pasti i propasti bez časti.*

*Domovino moja, tvoje sunce pada,
Ni umrijeti za te Hrvat snage nema,
Dok nam stranac, majko,
tihu propast sprema.*

Antun Gustav Matoš

Koncert Ivana Matarića

Pod pokroviteljstvom njegov. excelencije, gospodina Miroslava Medimorca, Veleposlanika Republike Hrvatske u Bernu, zaslužnog za promicanje hrvatske kulture kao sastavnog dijela obće srednjeeuropske kulture, održao je 27. listopada 2000., danas najveći hrvatski organist, Ivan Matarić, koncert na velikim, nedavno moderniziranim Mathis-orguljama u crkvi Dreifaltigkeit u Bernu.

Ivan Matarić, rođen i odrastao u Zagrebu, je Muzičku akademiju u Zagrebu diplomirao sa orguljama kao glavnim predmetom. Djelovao je kao profesor glasbe u Zagrebu, istodobno je bio organist na raznim crkvama, a također je bio više godina organist na katedrali u Zagrebu. Kao solist je redovito davao koncerte kako u Hrvatskoj, tako i širom svijeta, među inim u Austriji, Njemačkoj, Švicarskoj, a također i u Americi, gdje je također djelovao i kao profesor, također i na takozv. Meisterkursevima za muzičke umjetnike.

Njegov repertoar je vrlo obsežan i sadrži sva značajna djela starih majstora – ne samo cjelokupnog J.S. Bacha – pa sve do suvremenih skladatelja, uključivši i hrvatske skladatelje od najstarijih do današnjih. Ivan Matarić djeluje sada kao profesor glasbe u Austriji, a kao organist djeluje također i u Švicarskoj, gdje i koncertira. Prije izvjestnog vremena svirao je Ivan Matarić jedan vrlo uzpjeli koncert u Bernu i sada, 27. listopada je novim repertoarom ponovio u Bernu svoju uzpjeh.

Njegov koncert je – također i obzirom na godinu posvećenu J.S. Bachu – započeo sa dvije njegove skladbe: Präludium i fuga Es-dur BWV 552 i Koral «Schmücke dich, o liebe Seele» BWV 654 (Kiti se, o draga dušo). Oni mnogi glasbenici i ljubitelji glasbe koji tvrde da je već J.S. Bach skladao sve što je skladati bilo moguće, a da su svi kasniji skladatelji sve do danas samo ponavljali Bachovu muziku, imali su već i sa ovom Matarićevom izvedbom ovih dviju Bachovih djela dobar dokaz za tu svoju tvrdnju. Za iztaknuti je odmah, da je u Matarićevoj izvedbi i najgušće notno tkivo, svirano također i sa 3 fortissimo, bilo razumljivo. Bachovo tkivo je mjestimično vrlo gusto, obadnije skladbe su peteroglasne, ali se vrlo razumljivo moglo čuti cijelo glas-

beno tkivo – a što je odlika vrlo, vrlo rijedkih organista na svijetu. Ova dragocijena osobina Matarićevog sviranja, kažemo unaprijed, bila je prisutna u svakom djelu kojega je svirao. Koliko je Bachova glasba bogata sadržajem, emocijama i akcijom, toliko je glasba Cesara Francka drugačija u zvučnoj slici, modernijoj i razvedenijoj za razdoblje od oko stoljeća i pol, ali po sadržaju je isto toliko bogata i sugestivna – pa oduševila je i najvećeg jazz-glasbenika na svijetu Duke-a Ellingtona, što je prepoznatljivo i u njegovim skladbama! U Choralu a-moll Cesara Francka su slušaoci Matarićeve izvedbe mogli cijelo vrijeme biti u nedoumici oduševiti li se sadržajnim bogatstvom samoga djela ili se oduševljavati od početka do kraja Matarićevom vrhunski virtuoznom interpretacijom – također i ovoga djela, a koje i zahtjeva savršenu virtuoznu izvedbu. Dragocijenost posebne vrste je bio Pintarić. Svi koji su pohađali bilo koju muzičku školu bilo gdje u Hrvatskoj, ili su sami – ako su učili glasovir – svirali Pintarićeve miniaturu Pastorelu «Dudaš», a ako nisu sami učili baš glasovir nego ini koji instrument, sigurno se još iz svog djetinjstva sa zanosom i nostalgijom sjećaju, kako je hodnikom glasbene škole uvijek iz neke učionice odjekivao Pintarić – i upravo taj «Dudaš».

Obzirom na nedavnu 200. obljetnicu rođenja oca Fortunata Pintarića, našeg čakovečkog glasbotvorca i organista, predstavio je Matarić publici Pintarića u dva njegova djela: Präludium F-Dur za orgulje, i spomenutu već, sigurno najpopularniju Pintarićeve skladbu Pastorela «Dudaš», koju je izvorno također bio skladao kao djelo za orgulje. Slušavši navedeni Präludium nije nitko od slušalaca mogao osjetiti bilo kakvu «razliku» obzirom na skladatelja, a još manje za izvedbu. Djela oca Pintarića izvode pri slušaocu isto toliko bogati i visoki plemeniti muzički doživljaj, kao i kod bilo kojeg inog velikog skladatelja, a upravo u «Dudašu» je Matarić pokazao vrhunac svog – kako glasbenog, toliko i virtuoznog – umijeća, prezentiravši tu miniaturu kao pravi vrhunski dragulj, kao skladbu i kao svoju izvedbu. Glasba Franje pl. Lučića je drugačije prirode, Lučić je već, tako reći, «moderni» skladatelj sa prve polovice XX. Stoljeća.

Takva moderna glasba zahtijeva od izvođača čisto drugačiji pristup djelu, i tu je Matarić opet pokazao vrhunsko razumijevanje i moderne glasbe, vrhunsku inter-

pretaciju, tim više, jer je prezentirana Elegija Franje pl. Lučića djelo velikog formata, vrlo virtuozno i vrlo bogatog i različitog sadržaja, a Matarić je od početka do kraja tog djela, koje i od slušalaca zahtijeva sposobnost dobrog ulazka u glasbu, razumljivo i jasno svakom pojedinom slušaocu izpriopovijedao sve ljepote Lučićeve dramatike i emocionalnosti iz tog djela. Kao kruna tog bogatog koncerta za kraj je Matarić odsvirao vlastitu kompoziciju – Suitu za orgulje koja se satoji od tri dijela: Vjera, Ljubav i Nada. Kako je ranije već spomenuto, unatoč gustom notnom tkivu i mjestimice vrlo bogatom i snažnom registracijom, koja se izmjenjuje sa diskretnim intimnim djelovima, u svakom trenu je sviranje bilo jasno, da se u svako doba bez obzira na tonski volumen, mogla uvijek pratiti i razumiti cijela muzika, a što je, treba i ponoviti, odlika vrlo malo, pa i velikih umjetnika na orguljama. Ovaj koncert je u krugovima muzičkih znalaca doživljen kao manifestacija visoke umjetničke razine i očekivaju se daljnji koncerti maestra Ivana Matarića.

Ljudevit pl. Raizner

(Autor inzistira na etimološkom (korijenskom) pravopisu matrajući da je današnji nametnut Hrvatima 1918.)

Foto: Ivan Ivic

In Memoriam Johann Sebastian Bach

Ove godine, točno 28. srpnja 2000. navršilo se točno 250 godina od smrti velikog majstora i genija **Johanna Sebastijana Bacha**. Mjere njegove genijalnosti su bile tako neobične, da će proteći stoljeća prije nego što ugledamo nekog sličnog Bachu. Svirao je klavir, klavikord, čembalo i sve instrumente na tipkama sa jednakom stvaralačkom snagom, a tko vladaše orguljama kao on. Da li će mu ikad tko biti sličan u sviranju orguljama? Za svoju umjetnost imao je iz-

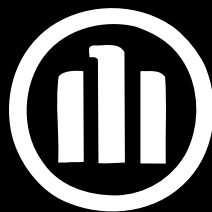
vanredno zgodno građene ruke, lijevom je mogao obuhvatiti razmak od dvanaest tipaka a sa ostala tri prsta mogao je svirati pasage koje su se odvijale u međuprostoru. Upotrebljavao je pedalni registar sa najvećom točnošću, sigurnošću i brzinom, povlačeći registre sa takvom mirnoćom i lakoćom da slušatelj nikada ništa od toga nije opazio, već je bio iznenađen najčistijom, najčarobnijom skladnošću. Ruke su mu bile neumorne i mogle su izdržati cjelodneвно sviranje. Bio je virtuoz i kompozitor. Imao je takvo carstvo ideja da ga je mogao dostići samo njegov veliki sin. Uz sve to imao je dar koji je kod njega bio predstavljen na načudniji način, dar da podučava druge «riječ su Caspara Burg-

holta», glazbenika i suvremenika obitelji Bach, koji nam daje opis glazbene naravi velikog majstora.

U crkvi St.Thomas u Leipzigu 28. srpnja 2000.g. je obilježena 250 obljetnica njegove smrti, velikim koncertom njegovih djela. Za glazbeni svijet ovo je bio ponovni susret sa djelima najpoznatijeg skladatelja i orguljaša. Bachova glazba otkrivena je relativno kasno, tek početkom 19. stoljeća. Danas gotovo nema područja gdje nije prisutna: u školi, na ulici, kod kuće, na koncertima, u crkvenim slavljima. Zbog opće prisutnosti nije čudo, mnoga djela J.S. Bacha su poznata, djelomično i popularna.

Ivan Matarić

Allianz

Kada smo najavili inovativno djelovanje u korist HKZ-e i njenih članova, onda je to bilo ozbiljno mišljeno. Smatramo kako svaki član udruge mora ispunjavati svoje minimalne obaveze (uplata članarine, prisustvovanje na Saboru), ali jednako tako mislimo kako i udruga mora članstvu biti od koristi. Prvi korak na tom putu upravo smo ostvarili, zahvaljujući velikom angažmanu novog člana UO, gospodina Davora Kunović. Nakon višemesečnih pregovora sa Allianz osiguranjem, konačno Vam, štovani članovi, možemo ponuditi nešto ne samo atraktivno nego i korisno.

Između HKZ-e i Allianz Versicherungen Schweiz AG napravljen je specijalan ugovor, kojim ovo osiguranje daje 10% popusta svima koji ispunjavaju uvjete članstva u HKZ-i. Na popust imaju pravo i članovi njihovih obitelji koji žive u istom kućanstvu. Ugovor se odnosi na sva privatna osiguranja, kao što su to osiguranje:

- automobila
- motocikla
- plovećih objekata
- pokretne i nepokretne imovine
- jamstva i odgovornost
- nesreća ili nezgoda
- bolesti

Članovi koji su već osigurani pri Allianz-u mogu odmah ostvariti svoje pravo na popust. Ostali, osigurani kod drugih osiguravajućih društava, mogu to učiniti čim ispune svoje obaveze u istima (nakon isteka otkaznog roka).

Ovo je tek prvi korak u, nadamo se, obustrano korisnoj suradnji između HKZ i Allianz osiguranja. S obje strane postoji želja za proširenjem suradnje, što bi značilo proširenje ugovora i na ostale vrste osiguranja, kao na pr. osiguranja samostalnih obrtnika i privrednih tvrtki, individualna osiguranja itd. Daljnja suradnja ovisit će dakako o brojnosti osiguranih članova HKZ-e.

Allianz Versicherung Schweiz AG jedno je od najvećih osiguravajućih društava u Švicarskoj i pripada Allianz Group sa sjedištem u Muenchenu. Allianz Group je najveća europska i jedna od najvećih svjetskih osiguravajućih kuća. Na globalnoj razini, Allianz Group pruža usluge klijentima u gotovo 70 zemalja svijeta i zapošljava oko 114'000 ljudi.

To je konzern, koji posluje na međunarodnom tržištu, a domaće tržište mu je Europa. Upravlja kapitalom većim od 750 milijardi DEM.

U 1998. godini grupacija je zabilježila premijski priljev od oko 106 milijardi DEM, nadmašivši za 24 % priljev iz 1997. godine. Nalazi se među vodećim dioničarima u Deutsche Bank, Hypobank, Bayerische Vereinsbank, Dresdener Bank, te tvrtkama kao Siemens, Daimler-Benz, BASF, Bayer, Thyssen, RWE, Continental, Viegro, Schering itd.. Poznati Standart & Poor's ocjenjuje bonitet Allianz Group najvišom ocjenom: AAA (Trippel A). Uvrštavanje Allianz Group na glavno svjetsko tržište 3. studenog 2000. predstavlja prekretnicu za Allianz Group i logičan je korak u njoj dugoročnoj strategiji usmjerenoj ka postizanju vodeće pozicije u svijetu.

Detaljno izvješće o ugovoru sa Allianz osiguranjem biti će poslano svakom redovnom članu HKZ-e.

Štovani članovi, molimo Vas provjerite jeste li podmirili svoju člansku obavezu za 1999 i 2000-tu godinu. Jer samo na osnovu uplaćene članarine možete biti korisnikom ove izvanredno korisne ponude.

S obzirom da je članstvo udruge statutarno uvjetovano uplaćenim članarinama, a još uvijek podosta članova nije izvršilo svoje obaveze, prisiljeni smo iste utjerati inkasom. Tu nepopularnu akciju morati ćemo pokrenuti i radi sudskih tužbi kojima je udruga opterećena. Naime, sve počima i završava sa točno definiranim članstvom. Molimo sve kojima će inkaso stići, da se odluče žele li biti članovi ili ne, i odgovarajuće postupe, što bi značilo ili uplate dug Zajednici, ili pošalju svoj pismeni otkaz.

Upravni odbor

Radno pravo- žene su ravnopravnije

Nakon šest godina natezanja između poslodavaca i sindikata, te dva referenduma, konačno je 1. kolovoza ove godine nastupilo na snagu novo radno pravo. Nije bilo jednostavno naći zajednički nazivnik. Poslodavci su se borili za konkurentnu privredu sa fleksibilnim radnim vremenom i, jer im to trenutačno odgovara, za ravnopravnost spolova. Sindikati su se borili za bolju zaštitu radnika, odnosno da barem sačuvaju već postignuto. Evo najvažnijih novosti:

Radno vrijeme: Isto vrijeme rada i odmora za muškarce i žene. Najviše tjedno radno vrijeme ostaje kod 45 sati (u industriji, uređima, prodaji) odnosno 50 sati (ostali namještenici). Novo je definirano vrijeme rada po danu od 6 do 20 sati i navečer od 20 do 23 sata. Većernje radno vrijeme poslodavac može uvesti bez posebne dozvole, ako se unaprijed porazgovarao sa namještenikom.

Prekovremeni rad: Tjedno radno vrijeme može se u hitnim slučajevima iznimno prekoračiti, ali samo za dva sata dnevno, odnosno maksimum 170 sati na godinu. Kod namještenika koji tjedno rade 50 sati, ta brojka iznosi samo 140 sati. Otpada dosadašnja obaveza odobravanja prekovremenih sati.

Noćni rad: Ovdje vrijedi u buduću ravnopravnost muškaraca i žena. Ni jedni ni drugi ne smiju raditi između 23 i 6 sati. Dozvoljava se može dobiti, ako poslodavac može dokazati nužnost takvog rada i ako je radnik njime suglasan. Tko privremeno radi noću ima pravo na 25 % dodatka na primanje.

Rad nedeljom: ostaje i nadalje ovisan o dobivanju odgovarajuće dozvole i suglasnosti zaposlenika. Ipak postoje i iznimke. Tko privremeno radi i nedeljom ima pravo na 50 % dodatka na primanje.

Zaštita majke: Trudnice i dojilje imaju pravo na takve uvjete rada koji ne utječu negativno na njihovo osobno zdravlje i zdravlje djeteta. Moraju li inače raditi

pod otežavajućim okolnostima – višesatno stajanje, opasno zračenje, visoke temperature – mogu zahtijevati da im se dodijeli drugo, ne manje vrijedno, radno mjesto. U protivnom smiju uz 80 % prihoda ostati kod kuće. Osam tjedana prije poroda trudnica ne smije raditi noću.

Produženo je i porođiljsko vrijeme. Za majke vrijedi, kao i do sada, zabrana rada od osam tjedana nakon poroda. Po novom imaju pravo po želji na daljnjih osam tjedana porođiljskog, ali bez garancije da će od poslodavca dobiti mjesečno primanje.

Obiteljske obaveze: Prema starom propisu poslodavci su morali uzeti obzira na žensko osoblje sa obiteljskim obavezama. Novo je, da se kod određivanja vremena rada i odmora moraju uzeti u obzir obaveze svih zaposlenih sa obiteljskim obavezama (znači i muškarci). Ne smiju biti prisiljeni raditi prekovremeno i mora im se, po želji, omogućiti najmanje sat i pol podnevne pauze.

Dunja Gaupp

Seltsam schöne Zeiten. Da werden die Tage kürzer, aber niemanden stört's. Da kriecht die Kälte unaufhaltsam um die Hausecken, lauert vor der Türe – aber uns ist's recht.

Wir freuen uns, in unsere warmen Stuben zurückzukommen. Die kalten Hände werden warmgerieben, die Dunkelheit mit warmem Licht vertrieben, vielleicht, dass gar eine Kerze mit sanfter Flamme die wunderbarste Stimmung in unsere Wohnung trägt? Es sind die Tage, in denen alles möglich wird...Hand aufs Herz. Wollen wir uns denn überhaupt dieser wunderschönen Zeit erwehren? Zu viele Dinge gibt's in der Adventszeit zu erleben.

Am 4. Dezember etwa, dem **Barbaratag**, holt man sich die geschnittenen Zweige vom Kirschbaum ins Haus, legt sie über Nacht ins Wasser und stellt sie am nächsten Morgen in die Vase. An jedem dritten Tag will nun das Wasser gewechselt werden, damit genau zur Weihnachtszeit die Blütenknospen aufbrechen.

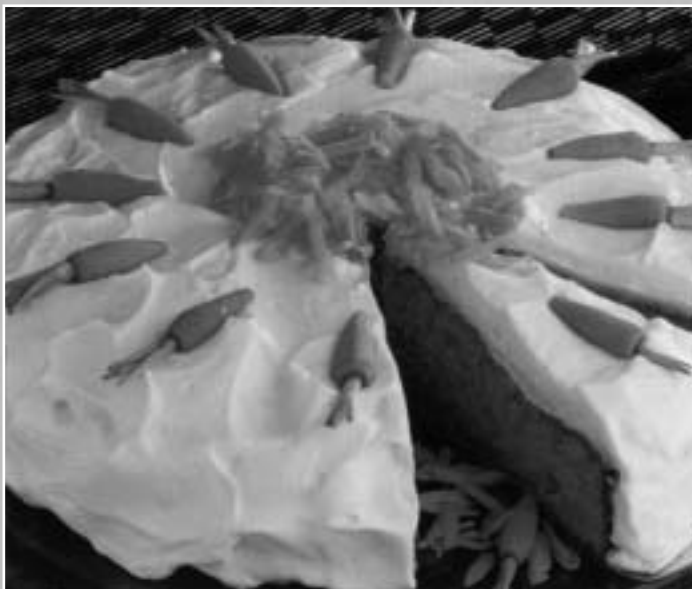
Viel ist es zu tun in diesen Tagen, und eigentlich ist darunter kaum etwas Überflüssiges. War da nicht noch eine weitere Möglichkeit, einem Mitmenschen eine Freude zu bereiten? Vielleicht, dass wir ihn zum festlichen Essen einladen sollten? Kein Wunder, der Dezember ist der Monat der ganz persönlichen Gastlichkeit. Wenn man jetzt seine Lieben nicht kulinarisch verwöhnt – wann denn sonst?

Jetzt, da das Wetter uns in den Häusern und Wohnungen hält, kommen diese jahrhundertalten Traditionen zurück. Nur das Beste war unseren Vorfahren für diese Zeiten gut genug, und so feierten sie diesen Monat mit den besten, während des Jahres so hart erarbeiteten Gaben der Natur. In den Walliser Bergen träumten die Menschen vom zarten Weihnachtsschlamm, im Norden Europas ist es der Gedanke an die knusprigste Weihnachtsgans aller Zeiten, in **Kroatien** ist es die **Pute mit Mlinci**, die den Leuten das Wasser im Munde zusammen laufen lässt.

Weihnachtssessen ist Weihnachtsschmaus. Natürlich sind wir heutzutage etwas vernünftiger geworden. Die Tische müssen sich nicht mehr, wie einst, unter der Last der aufgetragenen Köstlichkeiten biegen. Aber einige dieser bodenständiger Dinge schmecken auch in der heutigen Zeit noch gut. Wer liesse sich nicht durch einen dampfenden, prachtvollen Schinken in braunknuspriger Brotkruste verführen? Wen könnte man nicht mit einer saftigen gerollten oder gefüllten Kalbsbrust, einem köstlich duftenden Safranrisotto von Schlankheitsvorsätzen abbringen?

Das Tafeln in diesen Tagen am Ende eines Jahres hat seinen ganz besonderen Reiz. Fast alles ist dabei gestattet. Exotische Früchte, die sich mit einheimischem Obst mischen. Ein bodenständiger Schweinsbraten, den die Hausfrau aus lauter Freude am Kochen à la nouvelle anrichtet. Und dann alle die uralten Rezepte von Leb-, Pfeffer- und Honigkuchen.

Wissen Sie eigentlich woher der **«Baumstammkuchen»** seinen Namen hat? Ganz einfach: Er war Symbol für jenes mächtige Holz-

Advent, die Zeit vor Weihnachten

scheit, das die Bauern einst in ihren Kamin legten, bevor sie zur Christmesse gingen. Das Scheit hielt das Feuer in Gang, bis man spät nach Mitternacht wieder nach Hause kam.

Die Tage im Dezember reihen sich aneinander. Von Höhepunkt zu Höhepunkt. Erster Advent, **St.Nikolaus** (*«Wart ihr denn alle schön brav»?*), **St.Lucia** (die Lichtkönigin) und im Handumdrehen wird es **Stefanstag** sein. Aber davor ist Weihnachten. Wollen wir nicht wieder einmal zusammensitzen, zusammen feiern? Einander gut sein? Einander verwöhnen? Weihnachtszeit, Festzeit – die Tage, in denen alles möglich wird.

Für die Kroaten bringen wir ein echtes Rezept aus der Schweizer Küche, nämlich die echte Aargauer Rüeblitorte (in kroatischer Übersetzung) und unseren Schweizermitgliedern und –Freunden verraten wir das Rezept für die oben im Text erwähnte:

Pute mit Mlinci (Teigware) ist gewissermaßen zum Synonym für die Küche in **Zagorje** (Bergland im Norden Kroatien) und **Zagreb** geworden. Dieses beliebte Gericht wird in den Herbst- und Wintermonaten zu allen feierlichen Familienanlässen servieren, angefangen mit Allerheiligen. **Mlinci** lassen sich auch schon einige Tage früher backen und trocken aufbewahren und werden dann erst kurz vor der Mahlzeit gekocht und gebraten. Sie sind also eine ideale Beilage für unerwartete Gäste. Heute sind Mlinci auch überall im Handel erhältlich.

1 Pute, Salz, 1 EL Vegeta-Gewürzsalz (auch in der Schweiz erhältlich, oder von kroatischen Freunden schenken lassen)

Pute säubern und waschen. Mit einer Mischung aus Salz und Vegeta-Gewürzsalz von innen und aussen einreiben und eine Zeitlang stehenlassen.

Pute langsam braten. Während des Bratvorgangs mit Bratensaft und gelegentlich auch mit etwas Wasser übergießen, damit das Fleisch saftig bleibt.

Für die Mlinci:

350 g Mehl, Salz und Wasser. Aus Mehl und lauwarmem Salzwasser einen nicht zu kompakten Teig herstellen und gründlich kneten. Den Teig in 4–5 Stücke teilen und jeden rund ausrollen, aber nicht zu dünn. Sofort auf dem heißen Rost im Backofen backen. Die gebackene Mlinci in nicht zu kleine Stücke brechen und in wenig gesalzenem, siedendem Wasser kochen. Sobald sie aufkochen, lässt man sie abtropfen, legt sie auf ein Bratblech, übergießt sie mit Puten Bratensaft und brät sie noch 5–10 Minuten.

Torta od mrkve iz Aargau (Aargauer Rüeblitorte) Aargau je jedan od 26 švicarskih kantona. Zbog velike proizvodnje mrkve nazivaju ga još i «zemljom mrkvice».

5 žutanjaca, 150 g šećera, malo soli, 2 velike žlice tople vode – miješati dok masa postane svijetla i pjenasta. Dodati sok i naribanu koru od 1/2 limuna. 250 g sasvim fino naribane mrkve dodati i promiješati. Zatim 1/2 male žličice cimta i na vrhu noža karanfilića u prahu, te opet promiješati. Od 5 bjelanjaca utuči čvrsti snijeg i staviti na masu. Posuti sa 250 g mljevenih badema. Dodati 75 g brašna i 1/2 male žličice praška za pecivo. Sa snijegom od bjelanjaka i bademima pažljivo pomiješati. Masu staviti u okruglu formu (promjera 22–24 cm) i peći u donjoj polovici pećnice na 180 stupnjeva ca. 45–55 minuta. Pečenu i ohlađenu tortu posuti sa šećerom u prahu ili preliti sa bijelom glazurom (umućen šećer u prahu i limunov sok), te po želji dekorirati sa mrkvicama od marcipana.

Dunja Gaupp

Prolječni izlet u šumskoj kućici Sparenhütte

Zug / Menzingen 4. lipnja 2000.

Tradicionalni izlet, koji se uvijek održavao krajem lipnja, doživio je ove godine više datumskih promjena. Šumska kućica «Sparenhütte» omiljeno je mjesto planinara i raznih udruga u Švicarskoj. Tokom lipnja održavane su razne svečanosti, te su organizatori imali puno muke pronaći najbolje rješenje.

Organizaciji izleta sudjelovali su NK «Marijan» – Zug, Obiteljski centar – Zug i HKZ – ogranak «Središnja Švicarska». Jednodnevno druženje Hrvata, sa sve više naših prijatelja Švicaraca, u prirodi i na svježem zraku, koristilo je tijelu i duhu. To su pokazale plodne diskusije o poboljšanju rada između i unutar udruga, o zdravlju, privatnim problemima i uspjesima, a ni politika nije bila zaobidena.

Obradovala nas je prilično dobra posjeta mladih roditelja sa svojom dječicom. Bilo je oko desetak beba, na radost djedama, bakama, kumovima i na užitak svima ostalima. Neka ih iduće godine bude i više, i neka im je sa srećom.

Svima koji su sudjelovali u organizaciji izleta, veliko hvala. Posjetioci: dobro nam došli i do godine!

Zlatica Stanek, predsjednica ogranka HKZ «Središnja Švicarska»

Neočekivani susret s drugom generacijom

Kao pasionirani ljubitelji švicarskih brda, da li u jesen – vrijeme planinarenja, ili u zimi – vrijeme skijanja (ljetno je rezervirano za posjet «lijepoj našoj»), uvijek nam veliku radost donose vikendi koje možemo provesti u nekom od prelijepih krajolika naše druge domovine.

Davos, lijepo mjesto u planinama Graubündena, alpska je metropola i raj za zimske sportove. Posljednji kratki boravak u Davosu ostati će nam u posebno lijepoj uspomeni. U švicarskim hotelima nerijetko susrećemo Jugoslavena, kao personal iza kulisa namještaju nam krevete, donose čistu posteljinu ili paze da sidro vučnice nekoga ne lupi po glavi. Na to smo naučeni. Ali, na recepciji ili u upravi hotela, gdje se traži personal više kvalifikacije, nismo ih do sada srećali. Utoliko smo bili ugodnije iznenađeni, kada nam se sa smiješkom na licu i lijepim hrvatskim jezikom, na recepciji elegantnog hotela, obratila atraktivna mlada djevojka, **Petra Stanek**.

Naravno, nismo propustili priliku saznati nešto više o Petri i njenom životnom putu, koji ju je doveo u ovo turističko mjesto. Petra je kćer hrvatskih roditelja, koja uz nekoliko stranih jezika tečno govori, čita i piše svoj materinji jezik. Kaže kako je na to ponosna, a njeni roditelji još više. Nakon uspješno završene srednje škole i boravka u Engleskoj, odlučila je upisati Školu za hotelje-

stvo i turizam u Passuggu-Chur. Kao praktikantica boravila je u Davosu i tako izabrala ovo mjesto za početak svoje karijere. Vrijedna je i vrlo savjesna mlada osoba, šarmantna i ljubazna sa gostima, precizna u obavljanju svojih zaduženja. Petru možete susresti u Arabella Sheraton Golfhotel Waldhuus. Ako se odlučite biti gost hotela Waldhuus u Davosu, na recepciji se možete obratiti i na hrvatskom jeziku.

Hotel Waldhuus ima 37 dvokrevetnih soba i deset apartmana sa svim lukusuzom koji pruža hotel sa četiri zvjezdice. I pored toga, ugođaj hotela je iznimno topao i ugodan. Hotel leži tik uz igralište golfa, koje se u zimskim mjesecima pretvara u vrlo lijepu stazu za trčanje na skijama. Davos se nalazi na 1563 m nadmorske visine, okružen je brdima koja ga štite od vjetrova, a posebnom ugođaju doprinosi i njegovo jezero (Davoser See). Mjesto se sastoji od dva dijela, Davos Dorf (selo) i Davos Platz (mjesto) koji su povezani dugačkom Promenadom, tako se zove glavna i najveća ulica između ta dva mjesta. Ako i niste skijaši ili planinari, nećete požaliti posjetu Davosu. Vrijedno je pogledati Vječnicu i njenu «grosse Stube» (veliku salu) iz 1564 godine, koja je ukrašena grbovima, intarzijama i zanimljivim prozorima. Preporučujemo Vam da pogledate i župnu crkvu St.Johann sa njenim kasno gotičkim korom, malim tornjem iz 1280. godine i velikim tornjem iz 1481. godine. Još puno toga lijepoga možete otkriti u Davosu, ali najbolje je da se sami uputite u njegovo otkrivanje. I ne zaboravite posjetiti Petru!

Ovaj doživljaj pridonjeo je razmišljanju o putevima i sudbinama našeg hrvatskog podmlatka, rođenog i odraslog u Švicarskoj. Mišljenja smo kako bi jedna od zanimljivijih rubrika u DO morala biti posvećena upravo njima. Što Vi mislite o tome, dragi članovi i čitatelji? Sigurna sam kako bi se redakcija DO radovala novim priložima na tu temu. Pišite o Vašoj djeci i njihovim uspjesima, nadama, željama. Još bolje bi bilo kada bi se oni sami javili svojim priložima.

Dunja Gaupp

Chancen für Ausländer verbessern

Der Bundesrat hat Ende September die Integrationsverordnung verabschiedet. Damit ist es erstmals auf nationale Ebene möglich, die Integration auch finanziell zu fördern. Der Bund will bei der Integrationsförderung folgende neue Akzente setzen:

Sprachförderung: Der Bund will das Erlernen einer Landessprache fördern. Dabei soll es sich nicht um die üblichen Sprachkurse handeln, sondern um Projekte, die sich praxisnah an schwer erreichbare Zielgruppen wenden.

Partizipation: Ein nachhaltig verbesserte Zugang zum gesellschaftlichen Leben ist ein weiterer Schwerpunkt. Das Mitwirken in einem Verein, im Schulwesen oder die Quartierentwicklung sind Beispiele solcher Projekte.

Stärkung der Ausländerdienste: Kantone und Gemeinden bieten Beratungshilfen für Ausländer an, die auch die Integrationsarbeit in den Regionen fördern. Der Bund will den Ausbau solcher Dienste unterstützen.

Schlüsselpersonen: Seit Jahren engagieren sich auf lokaler Ebene schweizerische wie ausländische Personen in der interkulturellen Arbeit. Als Mediatoren informieren sie Ausländer oder helfen konkret im Alltag. Der Einsatz von solchen Schlüsselpersonen in konkreten Projekten soll unterstützt werden.

Für die Integration von Ausländern stehen für das Jahr 2001 voraussichtlich 10 Millionen Franken zur Verfügung. An einer Tagung der Eidgenössische Ausländerkommission (EKA) am 23. November 2000 im Bern hat die Bundesrätin Ruth Metzler be-

tont: Erste Priorität kommt der verbesserten Kommunikation und Partizipation der Ausländer zu. «Wer seine Anliegen nicht ausdrücken kann, hat Mühe, seine Lebenswelt mitzugestalten», unterstrich Metzler. Vor allem bei ausländischen Frauen täten bessere Sprachkenntnisse Not. Ein weiterer Schwerpunkt bildet die institutionelle Stärkung der Ausländerdienste. Metzler würdigte deren «wichtige Arbeit vor Ort». Sie erhoffte sich, mit diesem Förderungsprogramm «ein Signal an die Schweizer Bürger und die Ausländer in der Schweiz auszusenden». Das grundsätzliche Ziel der Integrationspolitik müsse sein, die Ausbildungs- und Berufschancen der Ausländer zu verbessern. Die erfolgreiche Eingliederung in die Arbeitswelt sei nämlich der entscheidende Schlüssel für die Integration.

Es wurde auch die Angliederung der EKA ins Bundesamt für Ausländerfragen kritisiert. Ruth Metzler betonte hierzu erneut, dass dieses Bundesamt «keine fremdenpolizeiliche Behörde» sei. Sie äusserte sich auch zur erleichterten Einbürgerung junger in der Schweiz geborener Ausländer. Sie setzt sich für ein rasches Vorgehen ein. Ruth Metzler beschuldigte die Medien, ein verfälschtes Bild der Ausländerpolitik zu zeichnen: «Sie berichten nur über negative Vorkommnisse». Dabei seien in der Schweiz als weltoffenem und multikulturellem Land die Voraussetzungen für ein Gelingen der Integration eigentlich günstig.

O Integration se mnogo pisalo, ipak opetovano se osjećaju strahovi i čuju se primjedbe – ne želimo asimilaciju. Ovim projektima sačuvati ćemo kulturni identitet, jačati ga, jer ćemo moći za ispravno predstavljene projekte dobiti novčana sredstva, i lakše se uključiti u švicarske kulturne strukture.

Mirjana Magazin

Predavanje gospode Rosmarie Simmen, predsjednice EKE o integraciji

U subotu, 18.11.2000. u prostorijama Hrvatske katoličke misije u Luzernu predavanje o integraciji stranaca u Švicarskoj, održala je za Hrvate gospođa R. Simmen, predsjednica EKE (Eidgenössische Ausländerkommission).

U vrlo iscrpnom i zanimljivom predavanju gospođa Simmen je pitanje stranaca u Švicarskoj prikazala kroz kratki osvrt na povijesnu situaciju te društvena i politička kretanja u Švicarskoj. Nakon predavanja gospođa Simmen je odgovarala na postavljena pitanja, ali i sa zanimanjem saslušala prijedloge i mišljenja nazočnih Hrvata o integraciji stranaca u Švicarskoj.

Sastanak Radne skupine za integraciju

U Luzernu se 18.11.2000. sastala Radna skupina za integraciju Hrvata i Hrvatica u Švicarskoj. Na sastanku su predstavljena dva projekta za integraciju na švicarskom nivou. Gospodin Zvonko Ljutić predstavio je hrvatski portal na Internetu koji djeluje od 17.06.2000. Cilj projekta je doprijeti do što više Hrvata u Švicarskoj, prenositi informacije i olakšati im integraciju u švicarsko društvo. Gospodin Zdenko Jelčić predstavio je projekt amaterskog kazališta koje bi obuhvaćalo Hrvate i Švicarce koji žele približiti obje kulture i prikazati široj javnosti. Kasniji cilj bilo bi osnivanje Hrvatskog integracijskog centra u Badenu.

Stanislava Račić

Umgangsformen

Umgangsformen sind keine starren Regeln. Genau wie alle anderen gesellschaftlichen Prozesse sind sie ständigen Veränderungen unterworfen. Umgangsformen sind die Spielregeln für ein konfliktfreies Miteinander unter Menschen. Der erhobene Zeigefinger gehört der Vergangenheit. Rücksichtnahme, eine ausgeprägte Persönlichkeit, Selbstvertrauen sowie Souveränität und Aufgeschlossenheit im Umgang mit anderen machen einen höflichen Menschen aus.

Merke

- Zeitgemässe gute Umgangsformen können der Karriere förderlicher sein als ein glänzender Hochschulabschluss.
- Umgangsformen dienen dazu, das menschliche Miteinander möglichst harmonisch zu gestalten.
- Übertreibung und Imponiergehabe sind die Todsünden
- Im Restaurant, im Theater, in der Konferenz, in der Strassenbahn bleibt das Handy am besten ausgeschaltet.

- Im Theater und sonstigen Veranstaltungen verlässt man seinen Platz nur im Notfall. Es gilt auch für die Kinder wenn man sie zu solchen Anlässen mitnimmt. Die Anwesenden sind gekommen, um die Vorstellung zu sehen und nicht Sie.
- Viele Regeln des guten Benehmens basieren auf dem Prinzip der Ranghöhe und haben auch in der demokratischen Gesellschaft nach wie vor Gültigkeit.

Fortsetzung folgt...

Bonton

Društveno ophođenje nije kruto pravilo ponašanja. Kao i svi ostali procesi u društvu i pravila ponašanja podvrgnuta su promjenama. Pravila ophođenja u društvu omogućuju komunikaciju među ljudima bez konflikata. Podignuti kažiprst pripada prošlosti. Obzirnost, jedna izrazita ličnost, povjerenje u samoga sebe kao i suverenitet i otvorenost u ophođenju sa drugim, karakteriziraju jednog pristojnog čovjeka.

Zapamti

- Suvremene norme ophođenja mogu biti korisnije karijeri nego jedna sjajna akademska titula
- Norme ophođenja postoje, kako bi omogućile jedan harmoničan suživot
- Pretjerivanje i šepirenje su smrtni grijeh
- U restoranu, kazalištu, konferenciji, vlaku bolje je ostaviti Handy isključen
- U kazalištu i sličnim priredbama mjesto se napušta samo u nuždi. Isto vri-

jedi i za djecu ako smo ih povelili na takve događaje. Prisutni su došli pogledati predstavu, a ne Vas!

- Mnoga pravila dobrog ponašanja baziraju na principu višeg položaja i nisu izgubila na važnosti niti u demokratskom društvu.

Nastavak slijedi...

Dunja Gaupp

Paška večer 13.05.2000.

Već tradicionalna večer u paškom ugodaju oduševila je kao i uvijek do sada. U velikoj sali dvorca Buempliz u Bernu sve su koncertne stolice bile zauzete. Publika je bila oduševljena pjesmom ženske klape Peruyini s Paga, koja je ne samo uhu nego i oku bila posebno zanimljiva. Dame su nosile originalnu nošnju ukrašenu nadaleko poznatom paškom čipkom. Saznali smo kako se zove koji dio ženske nošnje i kako nastaje specifično pokrivalo za glavu.

Najfiniji paški specijaliteti i dobra kapljica pridonjeli su izvrsnom raspoloženju. U pomanjkanju stolova, mnogi su se poslužili stolicama kako bi odložili čašu ili tanjur, ali to nikoga nije smetalo. Naprotiv, štimung je bio izvrstan, zaključili smo kako mi Hrvati, tako i popriličan broj prijatelja Švicaraca, Austrijanaca..

Srdačno zahvaljujemo ogranku bern na gostoprimstvu i poručujemo: unaprijed se radujemo slijedećem susretu.

grupa magazin u schaffhausenu

Humanitarnim koncertom, u organizaciji misijskog vijeća, u Schaffhausenu 16.12.2000., skupljena je pozamašna svota novca namijenjena zagrebačkom Caritasu. Nastupala je grupa **Magazin** iz Splita pred prepunom dvoranom, a posebno iznenađenje bila je gospođa **Jelena Brajša**, voditeljica Caritasu.

HRVATSKA PREDSTAVNIŠTVA U ŠVICARSKOJ

VELEPOSLANSTVO REPUBLIKE HRVATSKE

Gurtenweg 39, 3074 Muri bei Bern
tel. 031/952 66 59, fax: 031/952 66 93

KONZULARNI ODJEL VELEPOSLANSTVA RH

Thunstrasse 43a, 3005 Bern
tel. 031/352 50 80, fax: 031/352 80 59

KONZULAT REPUBLIKE HRVATSKE U ZÜRICHU

Bellerivestrasse 5, 8008 Zürich
tel. 01/422 83 18, fax 01/422 83 54

KONZULAT REPUBLIKE HRVATSKE U LUGANU

Via Folletti 20, 6900 Lugano
tel. 091/966 63 10, fax 091/967 21 10

HRVATSKA DOPUNSKA ŠKOLA U ŠVICARSKOJ

Tajništvo: Löwenstrasse 22, 8001 Zürich, tel. 01/212 65 44

PRISTUPNICA

HRVATSKA KULTURNA ZAJEDNICA

Ime i prezime: _____

Adresa: _____

Telefon: _____

Zanimanje: _____

Pristupam ogranku: _____

Datum i potpis: _____

Pristupnicu molimo čitko ispuniti, izrezati ili fotokopirati i poslati na:

HKZ, Postfach 8480, 8050 Zürich

HRVATSKA KULTURNA ZAJEDNICA

srdačno Vas poziva na

HRVATSKO-ŠVICARSKI BAL

subota, 24. veljače 2001.

Hotel DOLDER

Kurhausstrasse 65, 8032 Zürich

ADRESAR

UPRAVNI ODBOR

od Sabora 1999. do 2001. g.

predsjednik:

Prof. Ivan Matorić
Tel.: 0043-5577-85154
Dornbinderstr. 5, A-6890 Lustenau

1. dopredsjednica/tajnica:

Mirjana Magazin
Tel.: 071 - 277 25 51
(fax isti broj)

Haggenhaldenstr. 24,
9014 St.Gallen
ured: 071 - 274 29 43
E-mail: magazin@freesurf.ch

blagajnik:

Jure Kelava
Tel.: 01/818 13 88
Ifangstrasse 75, 8153 Rümlang
Natel: 079/642 81 91

član:

Anto Lukač
Tel.: 01 - 342 07 65
Regensdorferstr. 179,
8049 Zürich

Davor Kunović
Rebenweg 28
8610 Uster
tel. 01 - 942 24 01

UREDNIŠTVO

«Društvenih obavijesti»

glavna i odgovorna urednica:

Mirjana Magazin
Tel.: 071 - 277 25 51
(fax isti broj)
Haggenhaldenstr. 24,
9014 St.Gallen
E-mail: magazin@freesurf.ch

www.hkz.kkv.ch

NADZORNI ODBOR:

predsjednik:

Dr. Vlado Šimunović
Tel.: 032 / 725 02 00
Pertuis-du-Sault 1,
2000 Neuchatel NE

OGRANCI HKZ-e:

BADEN - ZÜRICH

Postfach 609, 5401 Baden

BERN

Postfach 16, 3000 Bern 6

BIEL

Postfach 7046, 2503 Biel

ISTOČNA ŠVICARSKA

Postfach 1109, 9001 St.Gallen

ROMANSKA ŠVICARSKA

Postfach 2063, 1002 Lausanne

SREDIŠNJA ŠVICARSKA

Postfach 3558, 6300 Zug
Postfach 3508, 6002 Luzern

OLTEN

Postfach 1053, 4601 Olten

ZÜRICH - WINTERTHUR

Postfach 2005, 8051 Zürich

KOLEKTIVNI ČLANOVI:

Hrvatsko glazbeno društvo
«Tamburica»

Glazbeno društvo «Ševa»

HID-Hrvatsko inženjersko društvo

KRAVATA-Hrvatska likovna grupa

Počasni članovi

Hrvatske kulturne zajednice:

Prof. dr. med. Žarko Dolinar
† fra Lucijan Kordić
† dr. Jure Petričević
† prof. dr. Vladimir Prelog
dr. Tihomil Rađa
prof. dr. Marko Turina
ing. Stipe Roščić

GALERIJA

Đurđa Haramina

Naš prvi susret sa umjetničkim radovima gospođe **Haramina** doživjeli smo na izložbi grupe Kravata u prostorijama hrvatskog veleposlanstva u Bernu. Bili smo ugodno iznenađeni tim prelijepim pejzažima domaćih krajolika, napose onih s motivima otoka Krka. Danima su nam se te slike «vrzmale» po glavi i poželismo vidjeti više. Nazvali smo gospođu Haramina i izrazili našu želju, na koju se ona ljubazno odazvala.

Obitelj Haramina živi u Wettingenu, u lijepoj obiteljskoj kući čiji su zidovi ukrašeni radovima domaćice, a jedna je soba pretvorena u atelje gospođe Đurđe. Bili smo dočekani domaćim kolačima i naravno obaveznom kavicom, izmjenili smo informacije o vlastitom zdravlju i djeci, porazgovarali o HKZ-i i prilikama u domovini. Obitelj Haramina ima dvoje odrasle djece, koja su napravila lijepe karijere u Švicarskoj. Roditelji su sa pravom ponosni na svoj podmladak, ali su nas u svojoj skromnosti zamolili da o tome ne pišemo. Šteta! Mi bi to vrlo rado objavili, ali poštujemo želju roditelja. Možda će promijeniti svoje mišljenje, nakon što pročitaju članak o Petri iz Davosa.

Đurđa Haramina, rođena je 15.06.1937. godine u **Sisku**, gdje je provela svoju mladost. Nakon završene gimnazije dolazi u Zagreb i upisuje studij stranih jezika, koji završava 1962. Kratko nakon toga se udaje i 1964. godine dolazi sa suprugom u Švicarsku, Wettingen, gdje živi do danas. Nakon što su djeca odrasla, nalazi više vremena posvetiti se, pored svog poziva učiteljice za engleski jezik, i slikarstvu. Praktično znanje produbljuje posjećujući kurseve slikarstva i doškolavanjem na Školi za oblikovanje (Schule für Gestaltung) u Zürich-u. Od 1998. godine član je umjetničke grupe Kravata. Štovanoj obitelji Haramina zahvaljujemo na gostoprimstvu, a našim čitateljima koji se zanimaju za umjetnost, preporučujemo radove gospođe Đurđe.

Osvin Gaupp

P.P./Journal
CH-8050 Zürich

AZB